

HAGELIV

& uterom

10 år

*Slik løser du
den vanskelige*
SKRÅNINGEN

**Sensommerens
fineste
blomster**

E-PLANTER
lagd for
norske hager

SLUTT Å GRAVE
bygg bed i høyden

Vakre augusthager

BLOMSTERMEKKA I SANDEFJORD

Snitthage og middelhavssone i Fredrikstad

LANDLIG DYRKINGSGLEDE I VERDAL

Hos Hageland har vi dyrket lidenskap for hage i generasjoner. **Vi er Gartnere i Generasjoner!** Vi ønsker å dele vår historie, våre erfaringer, og vår kunnskap, slik at kundene kan dyrke sin egen hage med samme kjærlighet og omsorg som vi har gitt våre planter gjennom årene.

Nå gleder vi oss til å plante blomsterløk!

GARTNERE I GENERASJONER

Plant flerårige hageplanter **OM HØSTEN!**

Høsten er en god tid for å plante busker, trær, hekk og stauder i hagen. I Hageland fyller vi på med hageplanter, slik at du alltid skal finne et spennende utvalg.

Finnes det noe vakrere enn blomsterløk?

I løpet av august får vi inn et særdeles vakkert sortiment av blomsterløk. Velg mellom tulipaner, krokus, påskeliljer, allium og andre spennende sorter. Sett løken i jorden før frosten kommer, og du vil få en vakker vårhage.

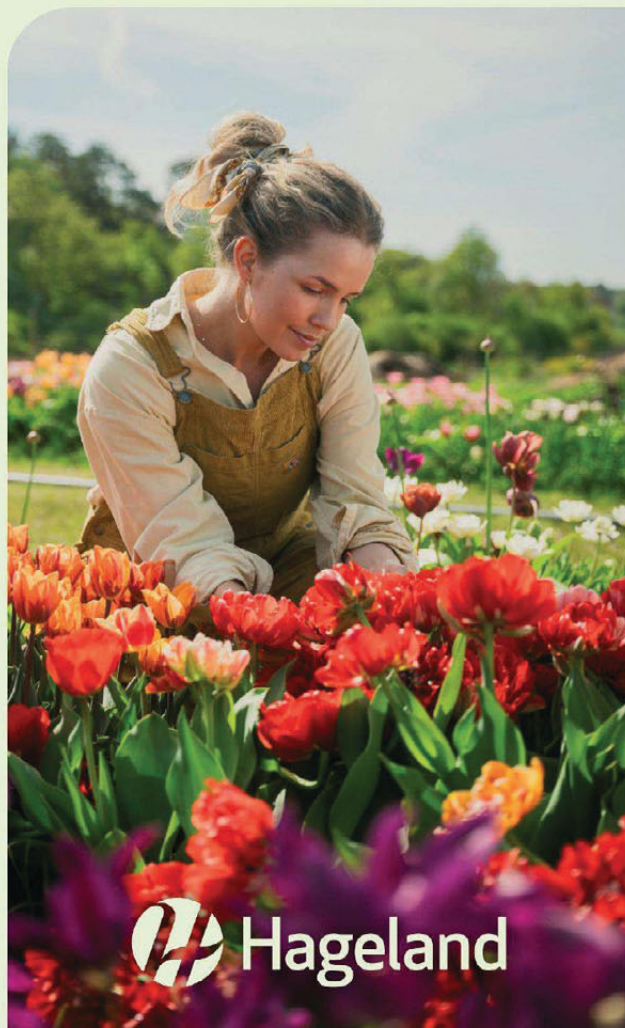
Slik planter du blomsterløk:

- En god regel på hvor dypt du skal plante løken er dobbelt så dypt som løken er høy.
- Jorden bør være bearbeidet, slik at den er løs og uten stein. Det kan være lurt å tilføre litt Hagesand eller Kugjødsselkompost for å gi god drenering rundt løken.
- Blomsterløken skal settes med spissen opp, men det er ikke så farlig om den blir plantet feil vei. Den klarer å snu seg selv slik at spiren gror oppover - men det kan ta litt lengre tid.
- Penest blir det om du setter mange løk sammen, rundt 5-8 av samme sort i en gruppe gir et godt resultat.
- Grav et hull til de store løkene og ha ca 10-12 cm mellom hver løk.
- Små løk kan strøs utover, og fylles over med jord. Det kan være rundt 5 cm mellom hver løk.
- Strø litt benmel over løkene, dette styrker plantenes røtter og blomstring.
- Vann blomsterløken etter planting for å stimulere rotveksten. Jo tidligere løken får røtter desto raskere vil de tåle frost og kulde.
- Når høstregnet kommer, kan du slutte med vanningen.

Fordeler ved å plante om høsten

- Jorden har god fuktighet og plantene slipper å få en tørkeperiode kombinert med sterk sol rett etter planting.
- Jorden er varm et godt stykke utover høsten, og dette er viktig for rotveksten til planten. Plantene vil da rote seg godt før frosten kommer og dermed vinne veksttid om våren.
- Høsten er en fin tid til å planlegge neste års sesong. Lag idéskisser for beplantning i hagen. Noter deg hva du er fornøyd med og hva du kanskje har lyst til å endre til neste sesong.

 Hageland

BLI MED PÅ ÅRETS HERLIGSTE JENTETUR!

*Kamille-weekend er gøy for jenter i alle aldre!
Ta med deg en god venninne eller tre, eller gjør
det til en skikkelig hyggelig mor/datter-helg.*

*Herlig show
med komiker
Trine Lise Olsen*

DETTE VENTER PÅ VESTLIA RESORT 12.-14. SEPTEMBER:

Kremen av foredragsholdere og instruktører gleder seg til å gi deg en velfortjent helg full av aktiviteter, trening, underholdning, velvære, latter og god stemning! Nyt av velsmakende måltider og gjør et kupp i hotellets handlegate.

- 2 overnattinger
- Frokost, lunsj og middag + festmiddag
- Gratis trening, turer, foredrag og show
- **Rabatt for Kamille-abonnenter:**
Kr 4790 for abonnenter, kr 4990 for alle andre (tillegg for enkeltrom)

Meld deg på på kamilleweekend.no

Kim Wigaard lager god stemning i baren.

Inspirerende foredrag med Kathrine Sørland.

Erlend Elias holder foredrag og leder an i quiz.

Trening med Yngvar Andersen.

Afternoon tea med kongehus-ekspert Tove Taalesen

+ Vinkurs, podcaster, strikkeworkshops.

JANE ØDEGAARD

Det er som om hagen skjønner at sansene våre trenger mer og mer jo lenger ut i sesongen vi er. Den begynner mildt og lyst med små, sarte miniblomster i plenen, videre til fargeklatter rundt omkring i form av busker og trær som blomstrer når det meste fortsatt er grått og brunt. Og når vi kommer helt til august tar den ut alt! Da folder de største blomstene seg ut i stort og sterkt fargespekter; og frukt og grønnsaker er plutselig spiseklare. Det bugner frodig i grønt, rosa, gult, rødt og oransje. Det blir som en fest der vi ikke kan motstå den gode stemningen og lar oss friste til å bli litt lenger. La grande finale – helt enkelt.

Anna-Lena

Det bugner i augusthagene til Anne Katrine (@annes_rom) i Sandefjord og Anette (@anettekristoffersen) i Fredrikstad. Kristin og Jane har vært der og deler som alltid tips, historier og vakre bilder med oss!

TRE TING VI *har lært* AV DENNE UTGAVEN

1. Erteblomstene blir robuste av å komme ut tidlig. De tåler ned til -8 grader!
2. Hvordan lage rustne stålkanter med salmiakkløsning, edikk, salt og vann.
3. Store vedkubber under jorda holder godt på vann i en pallekarm.

Fru Petunia er en av Norges største på egenproduserte frø, med et utvalg på over 350 ulike typer tomater! Men du finner også både chili, sommerblomster og staudefrøer der. Se fru-petunia.no og @frupetuniashage.

Dyrke selv: Tomater gir stor avling på liten plass og er veldig næringsrike. Tim's Black Ruffles er perfekt til grilling i tykke skiver.

KJERSTI MYHRE
Redaktør og staudetilhenger. Stadig på leting etter spennende hager og interessante planter.

ANNA-LENA JOHANSSON
Art director og hagedesigner. Lever med, og elsker planter både inne og ute.

CECILIE EGGEN
Frlanser og hageelsker, lager blant annet planteportretter og reportasjer for oss.

KRISTIN TANDERØ BREKKE
Frlansjournalist som alltid kikker over gjerder for å speide etter inspirerende hager og uterom.

JANE ØDEGAARD
Hageentusiastisk frilanser som tar nydelige bilder og sørger for at vi har oppdaterte guider til hagemøbler og utstyr.

MONICA ALMSKÅR HEGGSET
Frlanser som elsker å ta bilder i vakre hager og formidle lærdom fra alle flinke hagemennesker.

Mange velger de økologiske
grønnsakene våre.

Og det er jo godt med brokkoli, men det sprudler jo
ikke akkurat. Bare sånn hvis du vil prøve litt mer
av det som er litt bedre.

VI SOM VIL DET ANNERLEDES

Du finner oss hos REMA 1000

august

Duften av sensommer

De første litt sure sommereplene ligger sammen med lime og sitroner – klare til bruk i teen eller drikkevannet. Vakre erteblomster og blåklatter i en gammel boks sprer godlukt mens biene summer i bakgrunnen.

TEKST: KRISTIN LANGEBRAATEN FOTO: HELGE EKK

Lyser opp: Anette er glad i lyse farger på blomstene. Ballgeorginen 'Isla Favourite' har myke, gule blomster med en hvit kant ytterst.

Nyte- og nyttehage

Anette har forvandlet en gammel potetåker til en landlig og tidløs hage. Hun er utdannet blomsterdekoratør og har blant annet vært med på dekorasjonsforberedelsene til kronprinsparets bryllup. I dag lever hun i og av hagen.

TEKST: KRISTIN TANDERØ BREKKE FOTO: JANE ØDEGAARD

Blomsterglad: Selv om Anette er vokst opp med hage så var det først da hun fikk sin egen at planteinteressen våknet. – Etter hvert ble jeg så interessert at jeg også valgte å utdanne meg innenfor blomsterverdenen.

Vakker til snitt: Kosmos 'Double click Snow Puff' er elsket av insektene og også mennesker på grunn av sitt unike utseende. Den har store, hvite, frynsete blomsterhoder og sterk stillk.

Lang historie: Huset ble bygget i 1930 av Anettes besteforeldre. Bestefaren var steinhugger og laget selv grunnmuren. Hage-trappen har blitt laget i ettertid. Anette og Atle har bygget på huset slik at det i dag fungerer som en generasjonsbolig.

Hvem: Anette Eklund Kristoffersen og mannen Atle Kristoffersen.

Hva: Hage på 1 mål med stort drivhus, dam, Middelhavssone, flere ulike sittedoner, utekjøkken, område med plen og terrasse over flere nivåer.

Hvor: Gamle Fredrikstad, H2

Instagram: @anettekristoffersen

Vinden rasler i søyleospene ved porten inn til hagen. Her, i det som tidligere var uterommet til Anettes mormor og bestefar, har hun og Atle forvandlet det som var en stor potetåker, noen jordbærplanter, bærbusker og et par frukttrær om til et tidløst og bugnende uterom med spennende siktlinjer, varierende soner og et stort drivhus. Det har skjedd litt etter litt uten noen spesiell plan.

– Hagen gjenspeiler meg som person. Jeg er ikke så opptatt av å luke og derfor er den litt uvøren. Det passer godt med et naturlig og ikke så striglet uttrykk siden vi er omgitt av vill natur. De plantene som velger å spre seg, lar jeg ofte få vokse der. Alt trenger ikke å være kontrollert. Jeg liker det sjarmerende, litt tilfeldige uttrykket, sier Anette

Jobb- og fristed

Anette er utdannet blomsterdekoratør.

– Da jeg begynte å studere blomsterbinding, kjente jeg at jeg var kommet hjem. Det var så naturlig for meg. Det var veldig inspirerende å få være med å samle inn alle naturmaterialene som skulle pynte domkirken i kronprinsparets bryllup, sier Anette.

Hun er fortsatt glad i å sanke fra naturen og hele det store drivhuset er fylt opp av dekor fra naturen. I dag bruker hun kreativiteten sin i uterommet blant annet ved å holde kurs i drivhuset. Hun lager også dekorasjoner fra hagen på bestilling, og rett som det er setter hun ut vakre buketter ved porten til salgs.

– Jeg lever i og av hagen. Den har blitt arbeidsplassen min. Målet mitt er at alt som sås og plantes her ute, skal kunne brukes i buketter og kranser.

Snittbed-bonanza

I den store bakhagen er gamle epletrær mikset med klassiske stauder som bidrar med mye volum som klatrehortensia, hortensia og rododendron. I de mange snittbedene som omkranser drivhuset, vokser en miks av georginer og sommerblomster som kosmos, erteblomst, zinnia og asters.

– I tillegg dyrker jeg blomster i mammas hage som er 500 meter opp i veien, sier hun. Anette samplanter vekster som har ulike former for å skape vakre kontraster og spennende uttrykk både ute i hagen og når de plukkes inn til dekorasjoner. >

Vakker siktlinje: Herfra kan man se helst innerst i enden av hagen – en utsikt som er rammet inn av kurvede bed og vierhortensiabusker.

«Hagen gjenspeiler meg som person.
Jeg er ikke så opptatt av å luke og
derfor er den litt upøren.»

En drøm: Det grønne, romslige drivhuset er 30 kvadratmeter stort og har hele 3,5 meter i takhøyde. Paret har designet det selv og fikk hjelp av en snekker til å sette opp treverket. Heller i gresset inviterer til å vandre rundt i uterommet.

Orden i frodigheten: Laminerte skilt med bilde og sortsnavn viser hvilke georginesorter som vokser hvor. - Det gjør merkingen enklere på høsten når knollene skal pakkes ned for vinteren.

Solid: – Ideen på terrassen var å lage møbler som kunne stå her året rundt og at uttrykket etter hvert skulle bli værbitt og grånet. Vi synes det passet med en loungestil med møbler man ikke sitter så høyt i. Vi tok utgangspunkt i høyden og bredden på en stol fra Ikea og bygget den i mye tykkere materialer. Aloe Vera planten bor ute om sommeren og flytter inn i stua om vinteren.

Tallerkengeorgine: 'Cafe au Lait' er fortsatt en av de mest populære sortene for dem som liker store blomsterhoder. De blir hele 20 centimeter i diameter.

«Det passer godt med et naturlig og ikke så striglet uttrykk siden vi er omgitt av vill natur.»

Fine innslag i buketter og oppsatser

Klatrehortensia er fin både fersk og med tørkede skjermblomster

Hundekjeks er en fin erstatning for brudeslør

Kaprifolgreiner

Bringebær og blåbær fra skogen

Lerkegreiner med kongler

Oregreiner med små kongler

Tørkede bregner og eikeblader

Om vinteren: eviggrønne planter som thuja, barlind og trådsypress

(Husk å spørre grunneier om du kan få plukke i skogen!)

– Det finnes så mange ulike georginer med forskjellige størrelser og utseende og jeg liker å mikse og matche litt fra dem alle som pompon-, ball-, kaktus- og store tallerkensorter, sier hun.

Sommerblomstene sås inne og forkultiveres i drivhuset. Georgineknollene vekkes rundt mars. De flyttes også ut i drivhuset og står i plastposer for å spare plass.

Middelhavssone

Området på den ene siden av huset er nylig oppgradert. Her har paret bygget en ny terrasse over flere plan med engsensnekredre møbler og et utekjøkken med et originalt, rustikk design. Plenen som var her har blitt byttet ut med singel. Fargepaletten her er lys og rolig.

– Jeg valgte lys singel fordi den passer godt til granittinnslagene ellers på tomta, sier hun. Singelen har forvandlet hele uttrykket og gitt en smak av Middelhavet.

– Dette har jeg spilt videre på ved å plante et oliventre, aloe vera, en oppstammet trådsypress og planter med grått bladverk.

Lokal historie

Uterommet bærer på mye gammel historie, og skillet mellom mange av sonene er markert med naturstein. Anette kommer fra en familie som i flere generasjoner bakover har jobbet som steinhuggere. Bestefaren har blant annet hugd ut alle gjerdestolpene i stein rundt tomta og bygget grunnmuren på huset med egenhogd stein.>

Sensommerlunsj: Det er lett å se at Anette jobber med å skape vakre uttrykk. Oppsatsen i duse farger består av en miks av syrinhortensia, georginer, kosmos, basilikum og ertebloomster. Den er laget ved å stikke stilkene inn i sammenrullet hønsenetting i den støtteformede vâsen. To lag med duk gir en følelse av romantikk og raus skjønnhet. Se hvor lekkert det er å la eplene være en del av dekoren.

Utekjøkken: – Vasken er gjenbruk og stod i huset til datteren vår. Den hadde fungert som askeoppsamler til en fyr. Hyllene er gamle trekasser som vi har fått av venner.

– Jeg oppdager hele tiden nye detaljer han har laget rundt omkring her. Det er fint å ha en historie å fortelle rundt uteområdet vårt. Jeg liker å blande inn innslag med historie her og der. Gjenbruk føles godt, sier hun. Gamle sinkbøtter og baljer etter mormoren har fått plass i drivhuset, og bordet dekkes ofte på med gammelt bestikk og glass de har arvet.

– Det er aldri fulltallig, men det er bare fint. Alt behøver ikke å være likt.

Dobbel hageglede

– Det gir frihet å ha en hage å gå ut i. Det er avstressende og avkoblende å rote litt i jorda og å plante et tre og se det vokse. Det er godt for kropp og sjel. At jeg i tillegg får skape noe vakkert av det jeg dyrker, er veldig tilfredsstillende og verdifullt for meg – og det gir dobbelt glede å kunne dele lidenskapen min med andre!

Middelhavssonen: Utekjøkkenet med spise plass er tilknyttet kjøkkenet i huset. Det er kledd inn av gjenbrukte blikkplater og treverk, noe som skaper et originalt spennende uttrykk. Plantekasser er også bygget av samme materialer. Dette området har fått et lag med 18-12 millimeter gårdssingel.

HAGEBESØK

Bugnende åker: I opphøyde plantekasser foran drivhuset dyrker Anette et fargerikt hav av nydelige georginer, kosmos, erteblomster, zinnia og asters.

Volumskaper: På sitteplassen under en vilter eføy har Anette laget et vakkert sensommerbord med en høy dekorasjon omfavnet av epler. Georginer og bladverk fra hagen er plassert i sammenrullet hønsenetting oppi den høye vasen.

Nydelig i buketter: Asters 'Apricot Dream' får doble og halv-doble lyse, aprikosfargede blomster med innslag av kremgult.
– De er lette å så og spirer etter ca. to uker.

DYRK TIL BUKETTER

Anette har noen favorittsommerblomster.

Erteblomst – 'Monarch's Diamond', 'Castlewellan', 'April in Paris', 'Jilly' og 'Castle of Mey'

Georgine – 'Cafe de Paris', 'Peaches', 'Iced Tea', 'Wine Eyed Jill' og 'Snow Flake'

Zinnia – 'Benary's Giant White', 'Oklahoma Salmon', 'Queen Lime with Blush'

Kosmos – 'Double click Snow Puff', 'Apricot Lemonade', 'Apricotta' og 'Cupcake Blush'

Scabiosa – 'Fata Morgana'

Kniplingsskjerm 'White Finch'

Prydgulrot 'Dara'

Blomstene til urter som basilikum, dill, mynte og oregano

Overgang mellom soner: En pergola i tre markerer skillet mellom to hagerom.

– Den er akkurat satt opp. På sikt vil blåregn, klematis 'Summer Snow' og klatrerosen 'New Dawn' vokse oppover den og danne levende tak og vegger.

«Det gir dobbelt glede å kunne dele lidenskapen min med andre.»

Sjelfullt drivhus: Lampeskjermene er laget av tau med knyteteknikken macrame. Lysestaken er tryllet fram fra overskuddsmateriale. Det er boret hull til lysene. Her rundt bordet inviterer Anette til mange kreative kvelder blant annet kranse, bukett- og dekorasjonskurs for å spre hage- og skaperglede hele året.
- Jeg har ønsket å skape et verksted for skaperglede.

Syrinhortensia: Denne klassikeren får store blomsterhoder. De fleste sortene skifter farge hva hvite til rosa, og noen mørkerosa utover sensommeren. Anette liker at den gir volum og luftighet i buketter.

«Det er avstressende og avkoblende å rote litt i jorda og å plante et tre og se det vokse.»

Vanninnslag: – Vannspeilet ble til under en uke hvor datteren vår hadde et skoleprosjekt. Det er murt i teglstein og pusset i betong. Vi har tidligere hatt både fontene og fisk her, men nå fungerer det som et rolig vannspeil som ofte fylles med flytende blomster og lys.

BLI INSPIRERT! Made by Me er et nytt trendmagasin for alle som elsker håndarbeid. Få 100 sider med kreative ideer, redesign fra arkivet og eksklusive oppskrifter fra bl.a. Helene Moo, RunaStrikk og PetiteKnit.

2025

STRIKK & INSPIRASJON

Made by Me

NYHET • NYHET • NYHET

32
oppskrifter

I SALG
NÅ!

RUNASTRIKK
HELENE MOO
PETITEKNIT

Bestill på sms! SEND **MADE25 TIL 2205**

Kr. 149,- + 49,- i porto blir trukket direkte via din telefonregning og utgjør alle kostnadene ved bestilling.

SMSS / SMS / 11111 FOR TRINN

VED EMMA OLEVIK

VIBEKE SVENNINGSEN

**SELVPLUKK: LYKKEN ER Å DYKKE
INN I EN ÅKER FULL AV HERLIGE
SOLSIKKER! PLUKK EN STOR
KURV OG PYNT OPP HVER EN
KROK MED GUL GLEDE.**

Fyll hullet

I august kan det iblant oppstå noe som man på engelsk kaller «the hungry gap»; et mellomrom mellom forsommerblomstringen og den tidlige høstens stauder, der plutselig ingenting blomstrer. Ettårige sommerblomster som solsikke, zinnia, pyntekurv (bildet under) og sommerasters redder deg med sine sterke farger. For ikke å snakke om dahliaene!

JANE ØDEGAARD

august

ANNA-LENA JOHANSSON

FAVORITTEN

Ryllik *Achillea millefolium* har kommet i mange fine sorter de siste årene, for eksempel Milly Rock-serien som har flere vakre farger. Stauden er enkel å dyrke og trives i bedet, men er også en kjempetin potteplante. Er elsket av bier, humler og sommerfugler. Holdbar som snittblomst og fin som tørket. Samplant med pryddress for en vakker kombinasjon!

UTEARBEID

Allsidige hagehansker produsert i geiteskinn og med forsterkede fingre. Kobolt denim hagehansker, kr 205, Hestra Job, staypro.no.

A woman with blonde hair tied back, wearing a light blue button-down shirt, is standing in a garden. She is reaching out to touch a tall, slender stem of a hollyhock flower that has large, pale pink blossoms. The garden is filled with various other flowers, including more hollyhocks and dahlias in shades of pink and white. The background is a dense wall of green foliage and trees. The overall scene is bright and vibrant, capturing a moment of gardening in a well-maintained garden.

Frodighetsboost: Bedene i snitthagen er anlagt med hugemetoden. Anne startet med å fjerne gresset. Nederst la hun råtne stokker. Så fylte hun på med løv, kvister, hageavfall og ull fra villsau. Så ble gresset lagt tilbake opp ned før det ble fylt på jord. Forkultiverte sommerblomster ble plantet på toppen. Og det er tydelig at det fungerer for både de to meter høye kosmosene og de frodige stokkrosene er de aller høyeste vi har sett på våre hagebesøk gjennom tidene!

Annes blomstermekka

Fra et nakent og tomt uterom som kun besto av grus og plen, har Anne og Inge tryllet frem en sjarmbombe av en hage med et helt unikt uttrykk.

TEKST: KRISTINTANDERØ BREKKE FOTO: JANE ØDEGAARD

Smaken av Italia: På plattingen utenfor drivhuset koser gjerne paret seg i kveldssola. Pizzaovnen er kjøpt brukt som så mye annet i uterommet. Lange lyslenker skaper ekstra stemning når det skumrer.

Soneinndeling: Det har vært skogbunn her tidligere så tomte har sur jord. Derfor trives syrinhortensia 'Vanille Fraise' veldig godt. En hagebue markerer overgangen mellom to ulike rom i forhagen. Her klatrer klematis 'Summer Snow'.

Hvem: Anne Katrine og Inge Kronstad

Hva: Tomt på 4,5 mål. Ca. 1,5 mål er opparbeidet hage. Forhagen rundt huset er inndelt i flere soner. Hagen består blant annet av snitthage, kjøkkenhage, drivhus, og flere sitteplasser. H2

Hvor: Sandefjord

Instagram: @annes_rom

Etter å ha sett en boligannonse i avisen, dro paret for å ta en titt.

– Hverken huset eller tomte var noe å skryte av, men vi så et potensial. Det var god størrelse på uterommet, og det lå landlig til samtidig som det var nær sentrum, sier hun.

28 år har gått, og mange spadetak og såposer senere har paret forvandlet uterommet til en snitthage med metervis av blomstrende bed, en innholdsrik kjøkkenhage, spisesone med pizzaovn og en drøm av et drivhus.

Naturformer

Hvis Anne skulle beskrevet hagen sin med fire ord, måtte det blitt: «Frodig, rufsete, blomstrende og romantisk.»

– Jeg synes den er finest når den er «laid back» og vill. Jeg er inspirert av de engelske cottage gardens. Det landlige og nostalgiske uttrykket passer godt til huset og omgivelsene her.

Uterommet er utviklet etter innfallsmetoden. Det finnes ingen stor plan bak, men én ting er gjennomgående – bruken av naturmaterialer. Anne har plantet hekker og bygget steingjerder for å avgrense og ramme inn sonene.

– Det blir lunere med gulv og noen vegger. Flere steder har vi trær som tak. Jeg er opptatt av at blikket skal kunne hvile på noe blomstrende i hver sone, sier hun.

Anne har også snekret flere gjerder av stokker fra tomte både rundt husets inngangsparti og en del av snitthagen. Det gir et grovt, unikt og rustikt uttrykk og skaper en lun følelse, samtidig som det bevarer åpenheten. >

Nyeste tilskudd: Årets vårlige prosjekt var å bygge dette gjerdet bakerst i snitthagen. Det har Anne snekret selv av store greiner hun fant på tomta. Gjerdet gir et grovt, unikt og rustikk uttrykk. Det skaper en lunhetsfølelse som samtidig er gjennomiktig. Og de fargeglade georginene kunne ikke hatt en vakrere innramming.

«Jeg synes den er finest når den er «laid back» og vill.»

HAGEBESØK

Smykke i hagen: Drivhuset har et vakkert spir på taket. Inngangen mot plattingen er rammet inn av to omfangsrike georginer av typen 'Noordwijks Glorie'. En potte med sjokoladecosmos stråler på bordet.

Fornøyde klatrere: Inne i drivhuset vokser tomater i store, hjemmesnekrede kasser med lukket bunn plassert på betonggulvet.
– Jeg bytter ut de øverste 20-30 centimeterne med jord hver vår for å forebygge sykdom. Det fungerer fint.

Smart løsning: Anne har hatt problemer med larver i jorda rundt tomatplantene i drivhuset.

– Da jeg hadde tomater som var mer motstandsdyktige for skadedyr, var det færre her. Men nå som jeg er interessert i mer unike sorter er det flere. Løsningen har vært å riste på plantene og ta noen reale plukkerunder i løpet av sommeren.

«Når jeg har sett for meg noe og virkelig har lyst til å få det til, går jeg all in.»

LAG DIN EGEN TOMATSAUS

Dyrker du tomater, kan du lage tomat saus som kan fryses og brukes hele vinteren. Slik lager Anne sin: Hun starter med steke finkuttet hvitløk i litt olivenolje. Så har hun oppi masse kuttete tomater, urter og løk, og lar det småkoke i mange timer. Til slutt bruker hun stavmikser for å fjerne klumpene. Sausen fryses ned i syltetøyglass.

– Det er så deilig å ha pizza- og pastasaus gjennom vinteren. Gutta mine elsker når jeg lager hjemmelaget lasagne med den sausen. De kjenner det på smaken med én gang jeg har gått tom og må bruke en annen saus.

– Når jeg har sett for meg noe og virkelig har lyst til å få det til, går jeg «all in». Det er gøy å se at gjerdene har blitt akkurat så sjarmerende som jeg håpet på, sier hun.

Lun patina

En annen rød tråd i hagen er innslag av levd liv, også i drivhuset. Siden drivhuset var en utstillingsmodell som hadde vært brukt på noen hagemesser, hadde det noen bulker og småskader.

– Jeg liker innslag av levd liv, gjenbrukselementer og patina. Det gir ro og gjør uttrykket mindre høytidelig og stivt. Jeg orker ikke å være redd for at ting skal gå i stykker og kjøper gjerne mest mulig i bruktbutikker og på loppemarkeder, sier hun.

Et gammelt bord de hadde i stua, ble etter hvert flyttet ut i drivhuset og senere til snitthagen. Der falt det fra hverandre. Året etter la Anne plantene plankene som en sti mellom blomsterradene.

Drivhuslivet

Anne har en intens jobb og merker at det gir hodet en kjærkommen ro å ta en tur ut i drivhuset. >

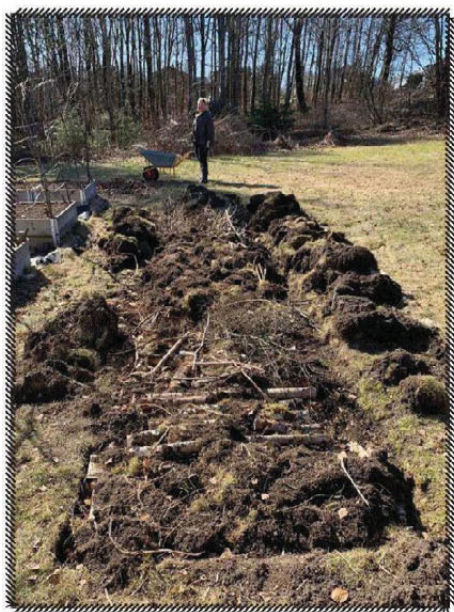
Samlende blikkfang: Gasspeisen fra Elementi som er nedfelt i bordet skaper varm stemning og en unik atmosfære. Her er det hyggelig å sitte og spise rundt flammene. Glasset i midten kan fjernes slik at hele bordflaten kan brukes til servering når man vil.

Skjønnhet og nytte: I år har Anne planer om å lage pleiende ringblomstsalve så hun har plantet en hel eng av ringblomster av sorten 'Bronzed Beauty'.

Makser frodighetsskalen: Drivhuset har to dører. Denne leder ut til plattingen. En klokkeplanke rammer inn veggen rundt døren. – Den har blitt vill i veksten med få blomster på grunn av varmen her inne. Så den skal plantes utendørs neste sesong.

FØRBILDE: Slik så et ut da Anne begynte å anlegge sine snittbed med hugelmetoden. I dette området var det tidligere kun en plen.

– Det er en egen, lun atmosfære der inne, og jeg elsker duften, sier hun.

Paret liker å invitere gjester på middag. De får gjerne servert en velkomstdrink laget av hjemmelaget hylleblomstsaft fra hagen, kortreist mat som brød med ramsløksmør fra urtehagen og suppe med ingredienser fra kjøkkenhagen. Maten serveres gjerne ved bordet i drivhuset mens flammene fra gasspeisen gir varme og en helt spesiell stemning.

– Jeg er fascinert av følelsen av å kunne være selvberget med grønnsaker. Det gir en utrolig tilfredsstillende følelse.

Spirefest

Anne henter også energi i den frodige snitthagen sin. Den er bygd opp etter hugelbed-metoden.

– Da jeg sammenlignet bilder av blomstene med bare noen ukers mellomrom og så den utrolige utviklingen de hadde hatt, fikk jeg en skikkelig wow-følelse og så meg ikke tilbake, sier hun.

Hun starter som regel såingen innendørs allerede i januar og kjenner hvordan morsfølelsen brer seg over de små spirene. Flere av dem har vært med henne på hytta for å sikre at de får nok vann og stell.

– Mitt neste prosjekt er å lage et større planterom i kjelleren med masse hyller og plantelys. Jeg har nok en liten blomsterbonde i magen. Drømmen er å produsere nok blomster til å kunne selge buketter til nabolaget. Det hadde vært gøy!

"Time out": Anne har anlagt en blomstrende snitthage med sommerblomster og georginer bak drivhuset. Her kobler hun helt av etter lange jobbdager.

«Jeg er opptatt av at blikket skal kunne hvile på noe blomstrende i hver sone.»

Dobbel effekt: Kjøkkenhagen er anlagt ved siden av snitthagen. Her vokser både grønnsaker, frukt- og bærvekster som nyter godt av alle polinatorne blomstene i snitthagen tiltrekker seg.

Duftbombe: – Når jeg plukker en stor bukett med erteblomster og setter den i drivhuset forsterkes duften.

Slik får du robuste erteblomster:

Når erteblomstene spirer inne i februar, setter Anne dem ut i en pallekarm med et gammelt vindu over slik at de ikke skades av snø. De tåler ned til minus 8 grader. Vinduet fjernes når snøfaren er over.
– Der vokser de sakte og får ikke vaning før til våren. Det gjør dem kompakte og fine og gir en utrolig vakker blomstring.

«Jeg er fascinert av følelsen av å kunne være selvhageret med grønnsaker.»

Ringblomstsalve: Anne lager den selv. Salven er inflammasjonsdempende og gjør tørr hud myk. Den skal også få små skrubbsår til å leges raskere.

Snitthagen: Mellom radene av blomster har Anne lagt et underlag av flis med duk under. Underlaget passer godt til den lange hekken av duftende erteblomster.

Storslagne: Georginene 'Otto's Thrill' og kosmosene 'Apricotta' er vakre sammen. Georginer bør gjødsles jevnlig gjennom sesongen, men kosmos trenger ikke like mye for da får den mest bladverk og lite blomster.

Kortreist mat: Kjøkkenhagen er anlagt i opphøyde kasser ved siden av snitthagen. Her vokser blant annet jordbær. – Jeg har merket at det hjelper å forkultivere grønnsaker og sommerblomster inne slik at de har en viss størrelse når de flyttes ut. Det gjør dem mer robuste mot snegleangrep.

Stor forandring: Det er vanskelig å forestille seg at snitt- og kjøkkenhagen tidligere kun bestod av plen. Den er anlagt bak en hekk slik at den ikke synes fra resten av tomten og blir dermed en lukket, "hemmelig hage".

ANNES BESTE HAGETIPS

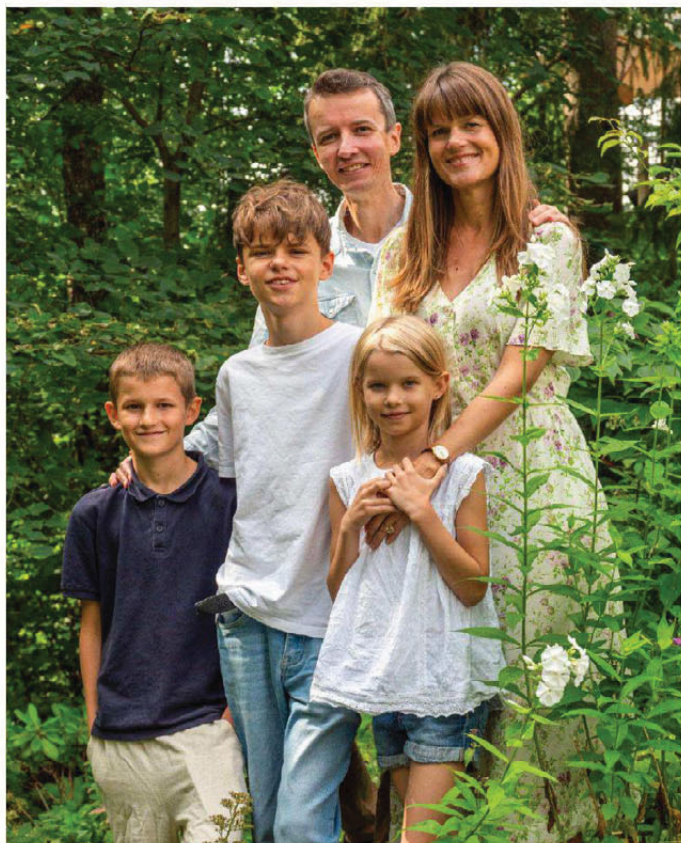
- ✂ Kosmos kan kaldsås. Jeg sår dem i plastbokser i februar, legger litt snø på toppen og lar dem stå i det uoppvarmede drivhuset. De begynner å spire når snøen smelter og temperaturen tillater det.
- ✂ Zinnia er en varmekrevende sommerblomst, så den anbefaler jeg å så inne. Den får flytte ut når faren for nattefrost er over. Topp den med én gang den får sitt andre bladpar. Da skyter det nye skudd fra det nederste bladparet, og planten blir tettere og mer buskete.
- ✂ Pass på at sommerblomster du sår inne ikke står for varmt etter spiring. Da blir de lange og tynne. Jeg har mine i en loftstue som holder ca. 15 grader, under plantelys. Et kaldt soverom fungerer også fint.
- ✂ Legg gressklipp på toppen av alle bed. Det holder på fuktigheten, gir mindre ugress og blir til jord over tid.
- ✂ Prøv å lage hugelbed – altså et haug-bed. Jeg har aldri hatt så høye og frodige sommerblomster som etter at jeg startet med det. Det finnes mange gode videoer på YouTube som viser hvordan.
- ✂ Har du chili? Tørk dem ved å henge dem på en snor, for eksempel i drivhuset. Når de er tørre, kan du oppbevare dem i en krukke og bruke dem hele vinteren.
- ✂ Hylleblomstsaft, ripsgelé, eplemos og solbærsorbe er enkle å lage og kan nytes gjennom vinteren.
- ✂ Har du epletrær? Kutt eplene i båter og frys dem ned. Perfekt til eplekaker gjennom vinteren. Det samme kan gjøres med rabarbra – da kan du enkelt slenge sammen en pai.

Vakker kombo: Solsikken 'Buttercream' er plantet langs baksiden av naturgjerdet og erteblomsten av sorten 'Spencer Blue Velvet' klatrer oppover på framsiden.

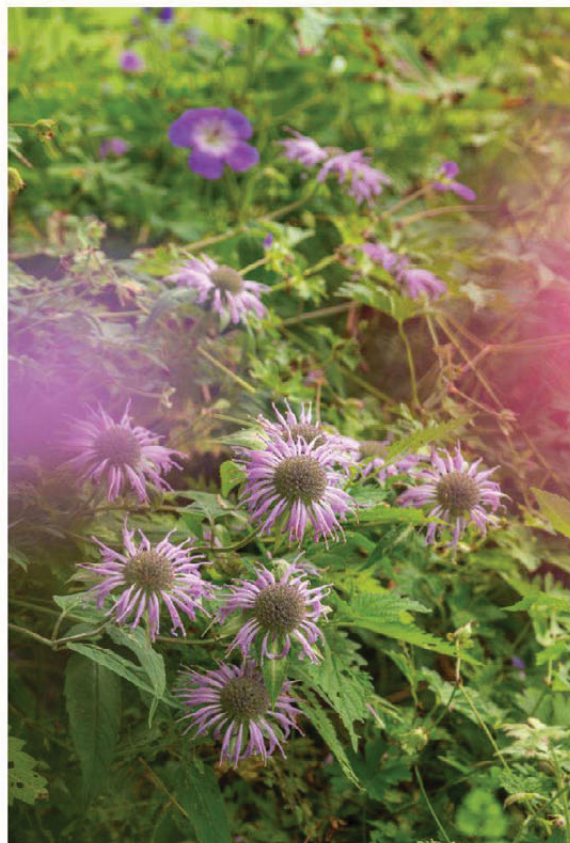

Hage-gener: Susanne arvet
hagegleden fra sin far og er
helst mer ute enn inne.
Mye tyder på et eplet ikke
faller så langt fra stammen.

Familevennlig hage: De grønneste fingrene er det muligens Susanne som besitter, men resten av familien har også stor glede av hagen.

Matfat: Hestemynte er en av Susannes mange insektsvennlige stauder.

LA HUMILA SUSE

Susanne måtte runde 40 år før hun innså at hun egentlig elsker hage og alt som har med levende, blomstrende, summende liv å gjøre. Nå har hun alltid jord under neglene.

TEKST: CECILIE H. EGGEN FOTO: JANE ØDEGAARD

Hvem: Susanne Dertz med mannen Anthon og barna Othilie (8) Peter (12) og William (14)

Hva: Kjedet enebolig med hage på cirka 400 kvm.

Hvor: Haslum i Bærum (H4)

Instagram: @gardeningsuzie

Hage er det gøyeste jeg vet! Susanne, som i bunn er veterinær, utdannet seg som hagedesigner for et par år siden - og kunne ikke kost seg mer!

Men det er ikke så mange år siden hun var totalt uinteressert, og hage var et eneste stort gjesp.

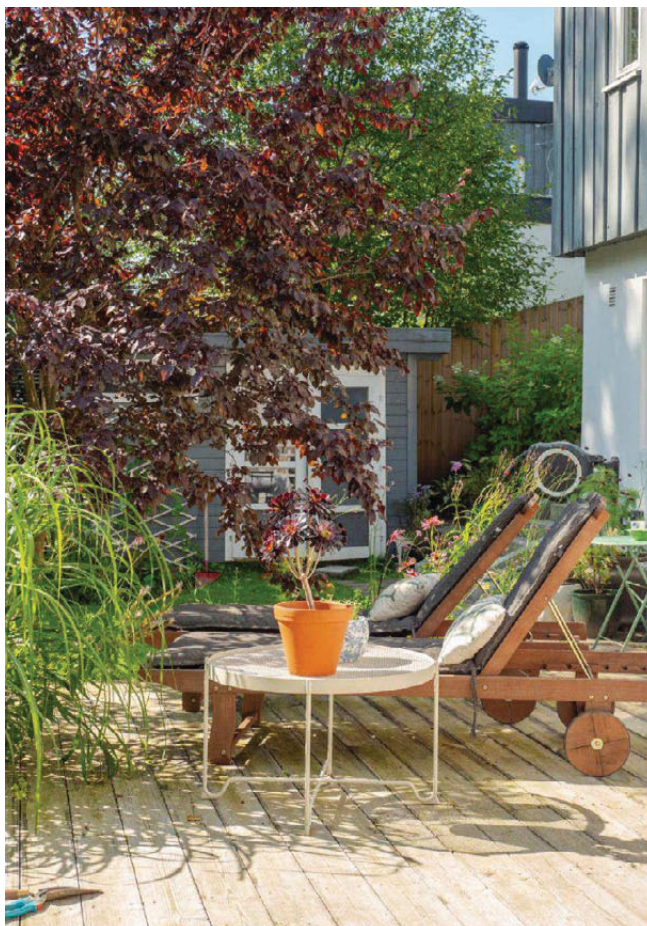
– Vi har et hus fra 60-tallet, og med på kjøpet fulgte en gammel og egentlig ganske sjarmerende hage. Men da vi måtte drenere, ble det også nødvendig å rive mye av hagen. Vi kontaktet en hagedesigner, og bestillingen min var en minimalistisk zen-hage, du vet, sånn som folk vil ha når de ikke liker blomster, humrer Susanne.

Inn kom stein, heller og granitt, rene linjer og skarpe kanter.

– Ikke ville jeg ha blomster og planter med farger heller, det synes jeg bare var rotete. Jeg kunne til nød akseptere hvite blomster. Og slik endte vi opp med en hage for en som ikke liker planter.

Men så skulle Susanne plante et tuntre.

– Det var et prydkirsebærtre, og jeg ble helt besatt! Jeg vannet og vokter med dette treet med mitt liv! Dette var i 2017, og besettelsen har aldri gått over. >

Slapp av: Plattingen sørger for en plass i solen, og blodplommetreet sørger for en plass i skyggen.

Insektsmagnet: Monarda, eller etasjeblomst, er et litt eksotisk innslag i hagen, og en blomst som insektene setter stor pris på.

Skråning: Den berømte skråningen som tidligere bare rommet skvallerkål. – Skvallerkål er både fin og spiselig, men her ble det for mye av det gode, sier Susanne.

Siden den gang har hun altså blitt hagedesigner selv og driver firmaet Meadow Hagedesign med Linda Kindt Hasle, kjent som @flora.form på Instagram.

– Jeg tror det må være et gen som trengte litt tid på å bli trigget hos meg, for min far var nemlig veldig glad hage da jeg vokste opp, forteller hun.

Nå går det ikke en dag der Susanne ikke er ute i hagen. Selv på kaldeste vinteren sitter hun ute. Da kler hun godt på seg, henter pledd og puter, og setter seg i utestua og lar seg oppsluke av sin egen lille hageverden.

Mini-naturreservat

Hagefilosofien harmonerer godt med dyreelskeren og veterinæren i Susanne.

– Grunntanken min er at hagen skal være et mini-naturreservat, et sted der insekter og kryp kan få være i fred. Det finnes jo fortsatt mye tuja og gressplen over det ganske land, så det er viktig for meg at min hage har så mye habitat som mulig.

Ikke overraskende har hagen gjennomgått litt av en «makeover» de siste årene. Strukturene er beholdt, men både flora og fauna er noe ganske annet. Det Susanne kanskje er mest instagramkjent for, er den berømte skråningen på rundt 150 kvadratmeter som var full av skvallerkål. Bort med monokultur, inn med mangfold!

– I dag er hagen nesten motsatt av bestillingen min. Den er full >

Kontraster: Rene linjer møter
bugnende flora. Legg merke
til de fine blodtoppene som
matcher blodplommetreet.

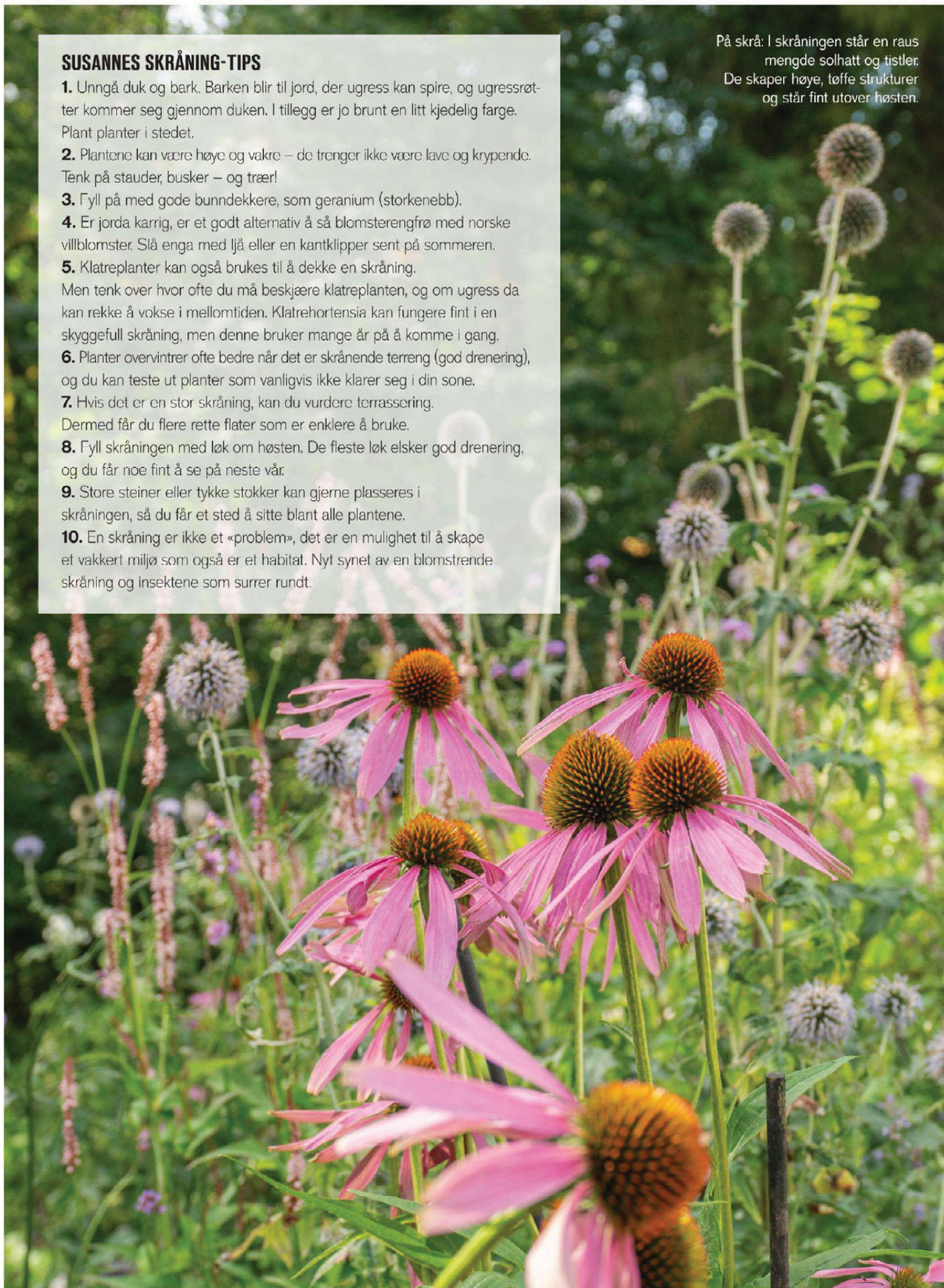
Harmonisk: I forgrunnen står
sensommerblomstrene og skinner,
i bakgrunnen ser du et nydelig
blodplommetre og vaiende
silkekinagress.

SUSANNES SKRÅNING-TIPS

1. Unngå duk og bark. Barken blir til jord, der ugress kan spire, og ugressrøtter kommer seg gjennom duken. I tillegg er jo brunt en litt kjedelig farge. Plant planter i stedet.
2. Plantene kan være høye og vakre – de trenger ikke være lave og krypende. Tenk på stauder, busker – og trær!
3. Fyll på med gode bunndekkere, som geranium (storkenebb).
4. Er jorda karrig, er et godt alternativ å så blomsterengfrø med norske villblomster. Slå enga med ljå eller en kantklipper sent på sommeren.
5. Klatreplanter kan også brukes til å dekke en skråning. Men tenk over hvor ofte du må beskjære klatreplanten, og om ugress da kan rekke å vokse i mellomtiden. Klatrehortensia kan fungere fint i en skyggefull skråning, men denne bruker mange år på å komme i gang.
6. Planter overvintrer ofte bedre når det er skrånende terreng (god drenering), og du kan teste ut planter som vanligvis ikke klarer seg i din sone.
7. Hvis det er en stor skråning, kan du vurdere terrassering. Dermed får du flere rette flater som er enklere å bruke.
8. Fyll skråningen med løk om høsten. De fleste løk elsker god drenering, og du får noe fint å se på neste vår.
9. Store steiner eller tykke stokker kan gjerne plasseres i skråningen, så du får et sted å sitte blant alle plantene.
10. En skråning er ikke et «problem», det er en mulighet til å skape et vakkert miljø som også er et habitat. Nyt synet av en blomstrende skråning og insektene som surrer rundt.

På skrå: I skråningen står en raus
mengde solhatt og tistler.
De skaper høye, tøffe strukturer
og står fint utover høsten.

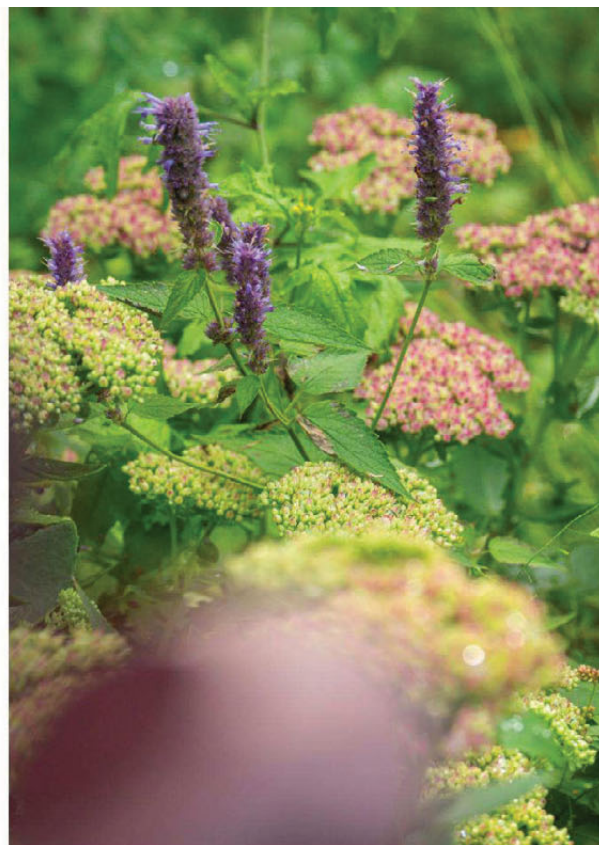

Sitteplass: Et lunt sted i skyggen
kan du nyte morgenkaffen
omkranset av syrinhortensiaer
og andre skjønnheter.

Hageglad: Tidligere var hage et stort gjesp for Susanne. Nå er det, ved siden av familien selvsagt, hennes store lidenskap og glede.

I tospann: Anisisop og oktoberbergknapp er en finfin sensommersamplanning.

Tak over hodet: Utestua sørger for skjerming året rundt, er dessuten perfekt sted å sitte for å nyte hagen. I bedet skimtes den søte, lille minidammen laget med murerbøtte og vannplanter.

av blomster, planter og av levende liv, og ikke minst farger. Nå elsker jeg farger! Skråningen har tatt fem år av mitt liv, og det gjenstår jo litt for å se om den har vært en uforbeholden suksess, men den har i alle fall blitt langt finere og har mange ulike vekster. Visste du at du fint kan plante høye planter i skråning? Mange planter trives faktisk bedre i skråning, det er så god drenering der, forteller hun.

Stor og fin hagedam står på ønskelisten, men foreløpig er det en murerbøtte som har fått arbeidsoppgave som dam.

– Vann er jo viktig for både insekter og fugler i hagen, så det siste tilskuddet er et eksperiment der jeg laget en liten minidam av murerbøtte, noen steiner og vannplanter. Det har faktisk fungert veldig fint, og er et godt eksempel på små ting vi kan gjøre som gjør hagen mer levende, tipser Susanne.

God morgen, hage

Når høsten banker på, går hun gjennom en liten sorgprosess. Det er et stort sprang fra Susanne anno 2016.

– Nå gruer jeg meg alltid til at hagen skal «reise fra meg», og gleder meg alltid veldig til at den skal våkne til live igjen. Blomster er så takknemlige. Planter vil jo bare leve! Og jeg liker ting som er lite kravstore. Planter trenger bare litt jord og lys, så klarer de seg selv. Så lenge det er riktig plante på rett sted i alle fall.

Det hersker ingen tvil om at det er et lidenskapelig hagemenneske vi har med å gjøre.

– Jeg sier ofte god morgen til hagen før jeg sier god morgen til min egen mann, ler hun.

Favorittplassen: Susanne sier ofte god morgen til hagen før hun sier det til mannen sin. – Jeg elsker å sitte her ute og la humla suse, sier hun.

Permanent: Trær med krøller er ikke så vanlig. Denne robiniaen, en *Robinia pseudoacacia Twisty Baby*, er et muntert og krøllete innslag i hagen.

En god hjelper: Othilie (9) synes det er hyggelig å hjelpe mamma i hagen.

PERSONLIGE FAVORITTER

Noen vekster går man aldri lei, og det beste er jo at de kommer igjen og igjen helt av seg selv.

Rhododendron, *Rhododendron spp.*

Eviggrønn med spektakulære blomster; gir struktur året rundt. H4–H6

Krokus, *Crocus spp.*

Tidlig vårblostm og viktig næringskilde for humler. H6–H8

Kattemynte, *Nepeta spp.*

Lang blomstringstid og tiltrekker pollinatorer. H5–H7

Storkenebb 'Spessart', *Geranium macrorrhizum 'Spessart'*

Robust og lettstelt; tåler varierte forhold. H5–H7

Silkekinagress, *Miscanthus sinensis*

Elegant pryddress med vakre aks; gir bevegelse i hagen. H3–H4

Lammeøre, *Stachys byzantina*

Myke, sølvgrå blader; tåler tørre og karrige forhold. H4–H7

Humbleblom, *Geum spp.*

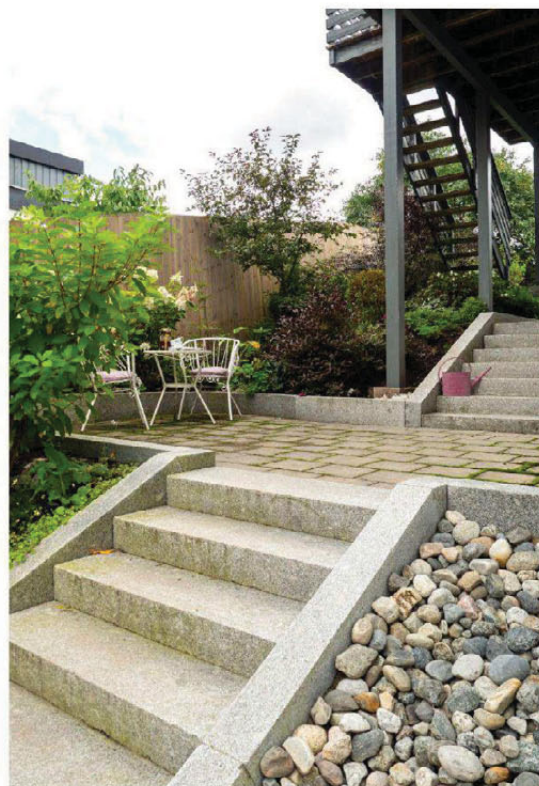
Fargerike blomster og trives i fuktig jord. H5–H8

Trebladgillen, *Gillenia trifoliata*

Lett og luftig vekst med delikate blomster. H4–H7

Krypende phlox, *Phlox subulata*

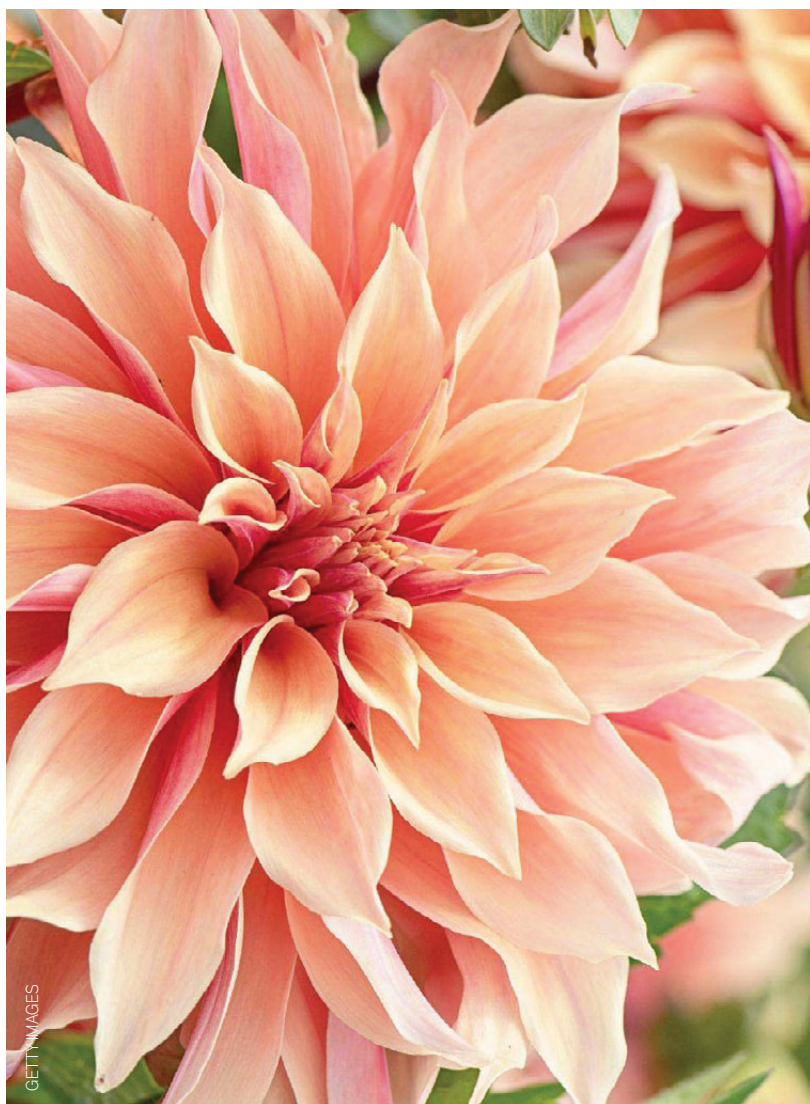
Nydelig i lavendelblått, gir vårblostring, flott bunndekker. H4–H7

Mykt og hardt: Rammene for hagen er stramme med harde materialer som steinheller og granitt. Da er det fint å kunne myke opp med runde elvestein og frodige planter som brer om seg.

Søner: Hagen rommer flere fine sitteplasser.
Othilie sørger for serveringen.

Dronningen: Det er en grunn til at de store georginene blir kalt «dinner plate dahlia» på engelsk, de blir nemlig like store som middagstallerkner! Det må vel være sensommerens, bokstavelig talt, største stjerne!

Sensommerens stjerner

Selv når sommeren er på hell, er det noen utvalgte superstjerner som bretter opp ermene og blomstrer til langt utpå høsten. Her er noen av våre favoritter.

TEKST: CECILIE H. EGGEN

Flott par: En nydelig sensommerplanting er kuletistler i kor med purpursolhatt. – Purpursolhatt har flotte, iøynefallende blomster og er en skikkelig insektmagnet. Kuletistlene er tøffe med sine runde former, og er dessuten god matkilde for fuglene utover høsten og vinteren.

Hvem sa at sensommeren var stusslig? Ikke disse nydelige blomstene i alle fall! Riktignok er kanskje noen av sommerblomstene på hell, og høsten lurar rundt hjørnet, men da er det jo ekstra viktig å nyte hvert lille sekund av blomsterglede. Og tenker man over det, så er det jo nettopp årstidene våre som gjør hvert glitrende hageøyeblikk så dyrebart. Det finnes utrolig mange herlige planter som slett ikke gir seg med det første selv om nattetemperaturen kanskje begynner å bli litt lavere, og de lyse sommerkveldene kanskje litt kortere. Jannicke Kaasa, hagedesigner og gründer av Fryd Hagedesign har hjulpet oss å liste opp en god gjeng.

– Det som er så fint med mange av de sentblomstrende plantene, er at de holder lenge og ikke minst at de står for frokost, lunsj og middag til insektene utover sensommeren og høsten. Det er ekstra viktig når andre blomster begynner å takke for seg.

Her er en liten meny av sentblomstrende planter, til glede – ikke bare for oss på to ben, men også for insektene i hagen vår. Heldigvis er det enda mange flere – spesielt hvis du tar i betraktning at det finnes flere ulike sorter av alle vi foreslår. Eksempelvis eksisterer det over 20 000 ulike kultiverte varianter av georginer. Det gir jo et greit utgangspunkt for variasjon. Av ryllik er det litt færre riktignok, men omtrent 115 arter er jo ikke så verst utvalgt det heller. Husk at også mange remonterende roser kan blomstre til frosten kommer. Hvem sa at sensommeren er stusslig? Ikke vi i alle fall. Plant i vei og nyt hvert blomstrende lille kronblad til fulle!

Hardhauser: En av høstens langvarige blomstreere er evigbergknapp. Den er for øvrig også høyt elsket av sommerfugler og andre insekter.
– Evigbergknapp blir tidlig grønn, tåler tørke og blomstrer lenge.

Høy og mørk: Høstormedruer starter sesongen med vakkert bladverk i mørk burgunder, og blomstrer ofte ikke før i september-oktober, avhengig av hvor du bor i landet.
– Den er en fin kontrastplante med røde blader, og dessuten har den en nydelig duft.

Flere sentblomstrende

Asters
Astilbe
Bakkestjerne
Blodslirekne
Hestemynte
Høstanemone
Kinasøte
Prydkattehale

FIN FARGEHARMONI
Ved å velge farger fra samme fargeskala, for eksempel varme eller kalde farger sammen, oppleves samplantingen som rolig og harmonisk.

Vakker gjeng: Brudeslør skaper volum i bed og krukker med massevis av små, hvite blomster. De er vakre både i samplanter som her med floks, og er også nydelige i buketter. Den rosa, større blomsten er trolig en type asters.

TONIE BERGH

Praktsolhatt får du
i mange slående
fargekombinasjoner, ofte i
gule, røde og oransje toner.
- Praktsolhattene lyser opp
i bedet i varme farger og
blomstrer lenge.

Klassiker: Stjerneskjerm er en gammel staude som har fått en ny vår de siste årene. Den er utrolig flott sammen med blant annet roser – og salvie som du ser her. – Stjerneskjerm har lekre blomster som er fine lenge etter at blomsten har visnet. Den sprer seg villig med frø, og er herdig i hele landet, tipser hagedesigneren.

Harmoniske farger: Ryllik er en utrolig anvendelig staude. Den kommer i mange fargetoner, så her kan du velge og vrake. Her i myke, gyldne toner som spiller så fint på lag med revebjellene. - Ryllik byr på fint flikete bladverk og flotte blomster som lever lenge.

GETTY IMAGES

Rause blomster: Syrinhortensia må vel være sensommerens storsjarmør med store blomsterklaser som lyser opp. De kommer i mange sorter. Eksempelvis er 'Limelight' hvit mot lys grønn mens sorten 'Pinky Winky' starter i hvitt og blir gradvis rosa utover høsten.

– Det er en høstblomstrende busk med fantastiske blomster som endrer farge underveis og gir lang glede, istemmer hagedesigneren.

Elsket: Det er ikke uten grunn at Buddleja blir kalt sommerfuglbusk! – Dette er en blomsterrik busk med lange blomsterspir, og en skikkelig storfavoritt hos sommerfuglene.

Lang blomstringstid: Strandkattehale gir deg lange vakre aks i rosa. I tillegg er den populær hos insektene. Enda en liten ekstrabonus, er at den er herdig i nesten hele landet (H7).

BLOMSTERBUFFÉ

Å ha en blomstrende hage også utover sensommer og høst, er viktig for våre flyvende små venner.

Så lag en fristende buffé av blomster for insektene!

Det gjør hagen levende, og er godt for dyrelivet og miljøet.

Svevende: Denne sjarmøren er ikke så stor i seg selv, men gjør et varig inntrykk likevel med sine blodrøde aks som vaier i vinden.
– Blodtopp er en småbladet staude som fyller godt og blomstrer lenge.

Kobler av med hage: Maria har selv erfaring med å bruke hagen som avkobling fra travle dager som sykepleier og ønsker nå å gi dette videre til andre gjennom jobben som sykepleier. – Natur og hage har en helende virkning på oss mennesker i alle faser av livet, sier hun.

Den beste tiden er nå!

Det er når hagen slår ut i full blomst at Maria koser seg som aller mest. Belønningen for alt arbeidet gjennom våren og sommeren er å gå omkring å nyte, og plukke favnen full.

TEKST: MONICA ALMSKÅR HEGGSET FOTO: MONICA ALMSKÅR HEGGSET

Stor hage: For noen år siden ble hagen mellom huset og kornåkeren utvidet. – Det var ganske smalt her tidligere, men etter at vi satte opp steinmuren og utvidet hagen, fikk vi en større og mer brukbar hage, sier Maria. På hver side av portalen vokser Marias selvsådde hvite klokkeranker.

Innrammet utsikt: Utsikten rammes inn av høyreiste planter i bedet langs kanten av hagen. En steinmur ble satt opp og hagen utvidet for noen år siden. Dette var en stor jobb da hagen ligger et nivå høyere enn åkeren.

Og er man så heldig å bo i nærheten, kan man plinge på og bestille seg en fin bukett – som gave til seg selv eller andre.

– Man må jo bare bli glad av dette, sier Maria.

Hun går omkring mellom lange rader av blomstrende skjønnheter i alskens farger og fasonger. På utsiden av hagen står kornåkeren struttende gul og fin og vitner om at sommeren snart går over i sensommer; den herlige tida på året hvor frukt og grønnsaker modnes og vokser seg fristende store, og mange blomster står i fullt flor, mens andre holder oss litt på pinebenken før de slår om seg med flotte farger og herlig blomstring.

Akkurat nå venter Maria på klokkeranken; den som skal pryde portalen mellom hage og kjøkkenhage, og blomstre ved takrenna til utestua.

Og georginene da! Flere av dem står også bristeferdige i åkeren akkurat nå.

Maria tar seg god tid, rister litt på blomstene og tar en prat med dem. >

Hvem: Maria Eriksdatter Langli (40) og mannen Odd Arne Ulseth (46) og sønnene Martin (18) og Erik (15).

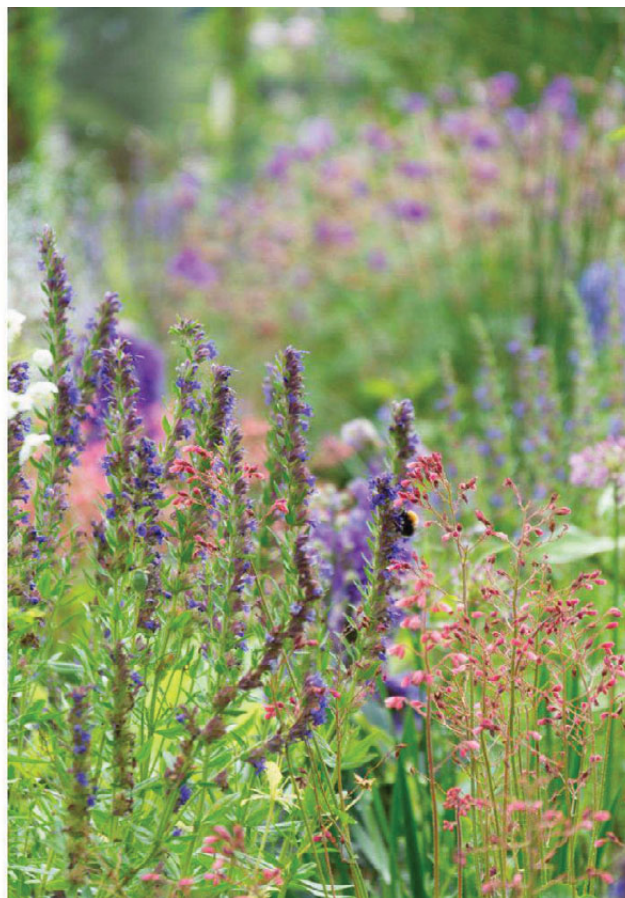
Hva: Maria jobber ved en privat rehabiliteringsvirksomhet og ønsker å bruke kunnskapen hun har fått gjennom gartnerstudiet og studiet Grønn Helse i jobben sin.

Hvor: Skreddarmon i Selbu.

Instagram: @enlandlighage

Tørking av løk: Hvitløken tørkes utendørs i det fine været. Når det regner tørkes den i drivhuset. De vakre røde salathodene er rød ekebladsalat.

Summende liv: Humlene tiltrekkes av de velduftende plantene i Marias bed. Her er det en salvie (den blå/lilla) og alunrot (de røde) som har fått besøk.

«Man må jo bare bli glad av dette!»

MARIAS BLOMSTERBED

I bedene sine har Maria mest mulig lettstelte planter, gjerne stauder som kommer igjen år etter år. Plantene velges ut fra form, farge og høyde, og hun har en forkjærlighet for grønn- og lillatoner. Noen av de lilla staudefavorittene hennes er kattemynte, salvie, anisisop og vanlig isop. Strå som vaier i vinden og grønne bunndekkere fyller ut i bedene. Prydgress og kjempeverbena (som hun sår selv) er prikken over i-en i bedet.

– Det er viktig med gode stilker når blomstene er til snitt, forklarer hun. Om de er litt slakke må de stå lenger! Og så må jeg jo stelle godt og prate litt med dem!

Både zinnia, hagesplittblom og løvemunn er blant favorittene som havner i bøtta og skal bli til en bukett hun har fått bestilling på.

– Vasetid og holdbarhet er viktige kriterier når jeg velger blomster til snitt, men farge og form er det aller viktigste, sier hun.

– Jeg har kjøpt frø for noen tusen til markedshagen i år, så jeg kommer nok ikke til å tjene noe denne sesongen, men kanskje kan jeg få litt fortjeneste en gang i framtida?

– Å kunne plukke egendyrkede blomster til snitt er jo helt fantastisk, og så er det jo miljøvennlig!

Hage er avkobling

Marias forhold til hage har utviklet seg gjennom årene. I begynnelsen brukte hun hagen som avkobling og for å nullstille seg. Travle dager som sykepleier gjorde hagen til et fristed hvor hun hentet ny energi, men etter hvert har den blitt til noe mer:

– Jeg ser jo at jeg får det til og fikk lyst til å lære mer, sier hun og stråler i et varmt smil.

Og for Maria holdt det ikke bare med lysten: Ved siden av 80 prosent stilling som sykepleier har hun denne våren fullført to-årig gartnerutdannelse, og nå er hun i gang med det tverrfaglige studiet Grønn Helse ved Veia Fagskole. >

Vanntønne: Maria samler mye regnvann. — Regnvann er ikke så hardt som springvann, forteller hun. I tillegg synes hun det er viktig å ta vare på naturressursene. Det er gamle vintønner av eik kjøpt hos Plantasjen for en del år siden hun bruker til dette.

«Jeg ser jo at jeg får
det til og fikk lyst til å
lære mer!»

Første året med markedshage: Bak huset hvor det tidligere var en kornåker dyrker Maria nå mange typer kål, fennikel, purre, mais, gul og rød kepaløk, hvitløk, squash, fire forskjellige typer potet, kålrot, brokkoli, blomkål og romanesco i tillegg til en hel masse blomster.

Fin i buketter: Lilla knerisp blomstrer frodig i åkeren akkurat nå. Det er første gangen Maria har plantet denne, men det blir nok ikke den siste. – Knerisp står i vaser i ukesvis og er kjempefin å bruke i kranser, sier hun. Jorddekkeduken Maria bruker er hundre prosent nedbrytbar. Sammen med knerispen vokser Rudbeckia, de mørke til venstre, og Evighetsblomst, de lyse midt i.

Vilt og vakkert: Maria er glad i grønn- og lillatoner og liker å mikse planter med forskjellig struktur. Dette gir bedene et viltvoksende og naturlig utseende. Hun tilsetter også gjerne forskjellige rustikke elementer som kontrast til plantene.

Gammelt tun: Skreddarmon er en gammel gård hvor det bodde 3-4 generasjoner sammen tidligere. På 1800-tallet holdt det både skomakere og salmakere til her, derav navnet Skreddarmon.

Rustne bedkanter

De rustne bedkantene har Maria laget av sølvblanke slette kanter hun har kjøpt på Biltema. De ble lagt i salmiakkløsning med eddik, salt og vann i flere omganger for å starte rustprosessen. Det var gjort på noen dager.

– Dette med den helende kraften i naturen, og i det som vokser og gror, er stort i mange andre land – blant annet i Sverige hvor de har gode erfaringer med grønn rehabilitering. Her i Norge henger vi litt etter.

Markedshage

Maria har annonsert åpen hage denne ettermiddagen og både naboer og andre kommer innom for en titt og for kjøp av blomster. Her i nabolaget har de en fin gjenbruksordning: Maria gjødsler med kumøkk fra naboene, og de kjøper blomster av henne.

– I år gikk anemonene og ranunklene dukken, det ble for varmt i mai, pludrer hun mens en nydelig bukett tar form mellom hendene hennes. – Men alle de andre blomstene må jeg si meg veldig godt fornøyd med.

Senere i høst vil det også bli grønnsaker for salg på Skreddarmon.

– Det meste av grønnsakene kjøper jeg som pluggplanter. Jeg har for liten plass til å ha alle småplantene selv. Det har vært en jobb å plante ut alt, men jeg har fått god hjelp av Odd Arne til å gjøre grunnarbeidet i åkeren og ei hagevenninne med utplantingen, sier Maria.

– Vår neste plan er å ordne en gårdsbutikk.

– De rundt meg rister på hodet over all tiden jeg bruker i hagen, men det gir meg både glede og avkobling – til tross for hardt arbeid. Å slappe av inne og se på tv kan jeg gjøre i mørketida!

Flott drivhus: Drivhuset ligger for seg selv i et hjørne av hagen. Det er omgitt av vakker beplantning og rustikke hagetønner slik man finner det i resten av hagen.

Maria tar stiklinger av toppskuddene på georginer, slik får hun økt antall planter.

HAGEBESØK

Utgangspunktet: Marias hageinteresse begynte med utedstua som ble bygget i forlengelse av garasjen for 10-12 år siden. – Etter at den kom opp, ble det hyggelig å pynte rundt den, og dermed skjedde det noe også i resten av hagen, forteller hun. Legg merke til de to store krukkene med kjempeverbena, disse har Maria sådd fra frø. Hagen ligger til høyre for utedstua.

«Væretid og holdbarhet er viktige
kriterier når jeg velger blomster
til snitt, men farge og form er det
aller viktigste.»

Solid benk: Benken ved uteslua har Odd Arne bygget. Den er solid og brukes til plante- og arbeidsbenk. Den kule dynamittkassen har Maria kledd med vortepapp og plantet pryddress, fransk estragon og timian.

FARGEMATCH

Marias favorittstauder går igjen flere steder i hagen og komplementerer huset hennes, og hverandre, i lilla og gult.

Kattemynte, *Nepeta faassenii*, H6

Isop, *Hyssopus officinalis*, H5

Peon, *Paeonia lactiflora*, H6-H7

Kyss meg over gjerdet, *Rudbeckia laciniata*, H6

Solhatt, *Rudbeckia hirta*, H8

Sommerens blomsterhav sikrer Maria med disse favorittene i krukker og bed rundt omkring i hagen.

Nemesia, *Nemesia strumosa*

Klokkeanke, *Cobaea scandens*

Kjempeverbena, *Verbena bonariensis*

Erteblomst, *Lathyrus odoratus*

Gulrotblomst, *Daucus carota* Dara

Uteservering: Utestua benyttes mye til måltider i sommerhalvåret og er et yndet sted for hele familien. – Vi har en del vind her på Skreddarmon, så det er godt å ha denne plassen hvor vi kan sitte i le for vinden, sier Maria.

Planter i tønner: Maria har mange fine tønner i hagen og i en lun krok ved huset har hun plantet en stor georgine av typen Café Au Lait. Rustikke gjenbruksfunn planter hun også gjerne i – som her hvor sjokoladecosmos har fått tilhold i en del av en gammel vedovn.

Lekker vannspeil: Det fine vannspeilet har Maria laget av bunnen til en gammel metalltank hun fant helt tilfeldig på hjemgården sin. – Den har en bra diameter og har akkurat den rustfargen jeg liker så godt, sier hun. Fontenen er kjøpt på Jula.

FONTENE

✂ Maria har laget sin vannspeil av bunnen fra en rusten metalltank.

✂ En venninne tegnet en enkel skisse av ønsket bed med stein og organiske linjer omkring vannspeilet.

✂ En metallkant ble satt ned omkring vannspeilet og utgjør de organiske linjene fra tegningen. Maria plukket stein i åkeren som hun har lagt mellom vannspeilet og metallkanten.

✂ Fontenepumpen er kjøpt på Jula, den har holdt i mange år og tas inn på vinteren. Vannet holder seg oksygenrikt takket være sirkulasjonen og byttes kun et par ganger i sesongen.

✂ Husk det viktige grunnarbeidet før du plasserer vannspeilet! Når det er så grunt som her, må bakken under være i vater.

Fin start: Tråkkhellene på plenen fører fra terrassen til drivhuset som var starten på hageeventyret. Oransjeriet på 18,8 kvm er et Grand Oase fra Juliana Drivhuse og er innredet med loungemøbler og krukker med fargerike blomster.

Hage med Middelhavssjarm

Pia har forvandlet sin hage til et lite paradis med flere ulike soner og et oransjeri som den sentrale kjernen. Bli med på oppdagelsesferd i den solfylte oasen.

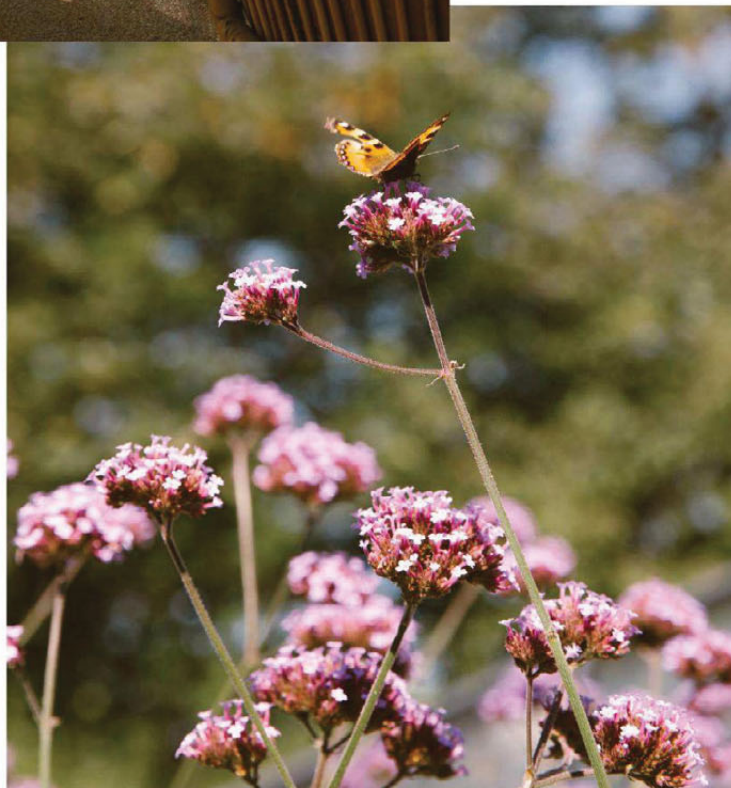
TEKST: JULIEWITTRUP FOTO: MIKKEL DAHLSTRØM

Fruktbart: Pia står under det vakre epletreet som gi velsmakende epler hver eneste år.

Lang sesong: Den nette peisovnen gjør oransjeriet til et deilig sted også når det er kjølig i luften.

Plass til alle: Hagen er lekeplass både for mennesker og massevis av insekter.

Hvem: Pia er 55 år og karriererådgiver. Hun bor sammen med mannen Karsten som er 58 år og IT-konsulent.

Hva: Hagen på ca. 350 kvm ligger på Nordjylland.

Instagram: @glimtbybloch

Da Pia og Karsten fjernet sandkassen, lekestuen, huskestativet og trampolinen, så paret plutselig muligheten til å skape sin egen lekeplass i hagen. De investerte derfor i et drivhus, og det ble starten på hageeventyret som nesten 100.000 mennesker nå følger daglig på Instagramkontoen @glimtbybloch. Det var under pandemien at paret endelig tok tak i hagen. Døtrene deres hadde blitt store og trengte den ikke lenger som boltreplass.

– Jeg har vokst opp i skogen uten naboer i nærheten, og naturen og utelivet har alltid spilt en sentral rolle i livet mitt. Da jeg var seks år, bygde bestefaren min en lekestue til meg med gardiner, vask og hjemmelagde møbler. Det føltes derfor helt derfor helt naturlig å få på plass en lekestue for voksne, altså et drivhus. Deretter har alle de andre elementene kommet til etterhvert, og det er fortsatt et vell av ideer som står i kø, forteller Pia.

Mange følger med

Etter hvert som hagen ble etablert med stadig flere deilige oaser, begynte Pia å dele innhold fra hagen sin på sosiale medier, og det viste seg raskt at interessen var stor. >

Lounge: Da trampolinen bakerst i hagen ble fjernet, var Pia ikke i tvil om at hun ville ha ennå et uterom. Valget falt på en pergola. Lyktene er fra Ib Laursen og kurvene fra Rumm Living.

Sommerrom: Den 60 kvm store terrassen er i flittig bruk hele sommeren. Bord og stoler i Kerteminde-serien er fra Bilka. Parasollen er fra House Doctor, kurven fra Billigblomst og det store teppet på veggen er fra Rumm Living. Utekjøkkenet er fra PLIO Design.

– Jeg delte det første bildet av drivhuset vårt i juli 2020 med mine knappe 500 følgere, og i skrivende stund har jeg nesten 100.000 følgere, forteller Pia.

Ønsket hennes er naturligvis å by på inspirasjon, men samtidig blir Instagramkontoen en dagbok over hagens utvikling og livet i drivhuset, som fungerer som et ekstra boligrom både sommer og vinter.

– Vi bruker det aldri til oppbevaring eller lagring av hagemøbler i vinterhalvåret, for det er rett og slett i bruk året rundt, forklarer Pia. Hennes ønske var å skape Middelhavsstemming i drivhuset, noe hun har lyktes med ved hjelp sitron-, oliven- og ferskentrær, og duftende krydderurter og vinranker som slynger seg opp under taket.

Nye ideer dukker opp

Pia ser ikke på seg selv som en stor ekspert når det kommer til planter og blomster. Hun er mer interessert i å innrede små oaser med forskjellige formål, som kan skape glede i hverdagen. Den nyeste sonen er pergolaen, bakerst i hagen.

– Da vi fjernet trampolinen, begynte jeg straks å legge planer for denne delen av hagen som ligger litt for seg selv i forhold til de andre uteplassene. Helt skjult er den ikke, for Pia og Karsten har anlagt stier med tråkkhellere i sandstein fra den store terrassen ned til drivhuset, forbi høye bed og ned til pergolaen. Det gir automatisk lyst til å gå på oppdagelse. Og selv om den fine hagen virker komplett, har Pia flere prosjekter på tegnebordet.

– Hver gang jeg beveger meg rundt her ute, dukker det opp nye ideer. Akkurat nå drømmer jeg om vann, som kompensasjon for havsutsikten vi ikke har. Vann bidrar til å skape ro i hagen, så akkurat nå vurderer jeg hva, hvordan og hvor det kan integreres. Vil dere vite hvordan det utvikler seg, er det bare å følge med på Instagram, smiler Pia.

Oase: Under det store epletreet har Pia laget en liten sittegruppe der man kan nyte både skyggen og det hagen har å by på.

PIAS HAGETIPS

- ✕ Del opp i soner. Finn din egen stil, og la den være en rød tråd
- ✕ Bind sonene sammen med små stier, og tilfør gjerne vann i hagen.
- ✕ Innred i nivåer. Heng lykter, lyslenker og kurver i trær og drivhus.

Landingsplass: Den fine daybeden fra Ilva har tekstiler fra Spliid og Ib Laursen. Tenk så deilig med en pause her, og sovne til lyden av fuglekvitter og summende insekter.

SØYLEEINER

Juniperus communis
'Oskeladden' E

Vintergrønn, slank søyleformet.

Høyde 2–3 m

Bredde 1–2 m

H7

Godt norsk

Det er ikke alltid lett å vite hvilken planter man skal velge, men etter å ha lært litt mer om E-planter så kanskje det er litt enklere, og kanskje kan du også forlate hagesenteret med bittelitt bedre samvittighet.

TEKST: KRISTIN GRANUM SKOGLUND FOTO: PLANTINOR

Det er spennende med norske planter! Godt for miljøet er det også, å bruke planter som er produsert lokalt, da slipper vi å dra med insekter og sykdommer fra andre land. Stadig flere planteskoler dyrker norske eller nordiske planter, som for eksempel E-plantene som kommer alle av samme opphav. Egenskapene til plantene beholdes, alle blir like, og hardigheten tilpasset vårt klima, som blant annet gjør at de får mindre vinterskader. Glem ikke det økonomiske perspektivet, da du får robuste planter som har mye bedre evne til å overleve.

E-planter tåler norske forhold ettersom hvor plantene er hentet fra; fra fjellheimen, eller rundt i landet, også langs kysten. De kommer fra planteskoler i hele landet, det vil si at plantene har vokst opp i klimaet der du bor, hvilket betyr at de er kortreiste og at du kan stole på at hardigheten er riktig. Når det står E bak navnelappen vet du at det er en E-plante.

Det finnes både klatreplanter, roser, trær og frukttrær og selvsagt ulike busker, merket med E.

Kontrollert produksjon

Produksjonen har strenge regler, og reduserer miljøpåvirkning gjennom kortreist levering.

Godkjente frøkilder gir samme opphav, som for eksempel hekkplanter – slik at alle plantene blir like på høyde og bredde. E-planter har vokst opp i et prøvelfelt, der de sjekkes angående hardighet og sykdommer.

Der er også et samarbeide med Finland og Sverige om E-planter.

Gode alternativer

Det finnes også gode norske planter som ikke er E-planter, for eksempel honningbær, *Lonicera kamtschatica* 'Blue Velvet', som er hardfør (H8) og markblomster, gjerne i form av pluggplanter eller som blomstereng på rull. Fint for insektslivet!

Hva er Plantinor?

Et selskap som eies av 20 norske planteskoler og som jobber med å sikre en god og bærekraftig produksjon av norske planter. Plantinor selger ikke planter, men jobber med å gjøre norske planter bedre kjent og å informere om fordeler ved å bruke disse plantene.

På plantinor.no finnes det informasjon om hvilke planter man kjøper som er norskprodusert.

BUKSBOM

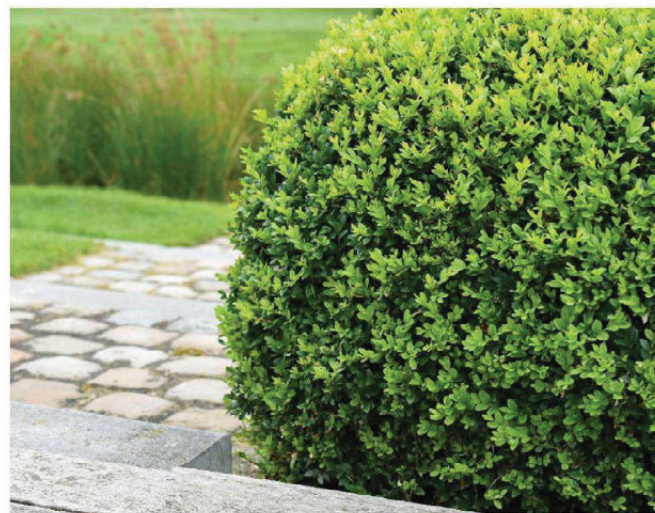
Buxus sempervirens BERGMANNEN E

Frisk buksbom, vintergrønne blader.

Passer til hekk.

Høyde 1–1,5 m

H4

GETTY IMAGES

BUSKROSE

Rosa 'Ritausma' E

Blomstrer med sarte duftende rosa blomster, fra juli til oktober.

Fin til hekk, eller i skråning.

Høyde 1,5–1,8 m

Bredde 1 m

H8

EINER 'TYRIHANS'

Juniperus communis
'Tyrihans' E

Høyde 0,5 m

Bredde 1–1,5 m

Grønne nikkende tupper.
H7

BEINVED

Euonymus europaeus
'Evert' E

Busk, eller lite tre, men
overhengene greiner.
Blomstrer på våren, etter
hvert får røde fruktkapsler –
som hengede lanterner.
Vakker høstfarge!

Høyde 3–4 m
H5

HASSEL

Corylus avellana TRISTAN E

Opprett vekst, blomstrer tidlig med
lysegule blomster.

Passer i skråninger, eller hekk.

Høyde 4–6 m

Bredde 1 m

H7–8

BUSKMURE

Dasiphora fruticosa
'Fridheim' E

Blomstrer tidlig med gule
blomster

Høyde 1–1,5 m

Bredde 1 m

KRYPEINER

Juniperus horizontalis
'Blåne' E

Krypende blålig bar.

Blomstrer med sarte duftende rosa
små blomster fra juli til oktober.

Fin til kant, eller hekk

Høyde 0,20 m

Bredde 1 m

H8

AMERIKAHAGTORN

Crataegus intricata f.
'Fåberg' E

Hvite blomster, senere røde
bær som fuglene spiser.

Høyde 3–5 m

Bredde 5–6 m

Kommer fra Fåberg,
Lillehammer.

H7

E-PLANTER

Alle E-planter er produsert i
Norge, etter norsk standard
og tilpasset klimaet her.

Du finner dem på de fleste
hagesentre, markert på
etiketten med en E etter
navnet. Spør etter E-planter
på ditt lokale hagesenter!

KORSVED

Viburnum opulus 'Pohjan Neito' E

Stor hvite «snøballer» som er sterile.

Vakker høstfarge.

Høyde 2-3m

Bredde 2-3m

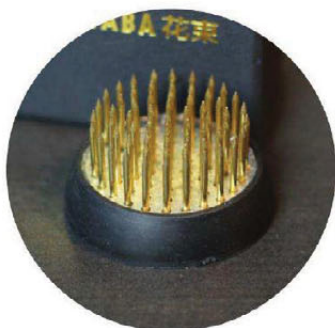
H6-7

MADELEINE STRAND

Deler sine beste hagetips på hagerapi.com og på Instagram-profilen @hagerapi_madeleine. Hun har også gitt ut en hagebok.

Liten fakir, ca kr 95 fra Hanataba.

Hageordboka

Fakir: Kalles også pinnsvin. En tung liten sak med pigger, som du dekorativt kan feste blomster på og ha i et fat med vann.

Skråsnitt: Bortsett fra løkblomster, skal alt annet skråsnittes. Dette for å gi en god flate til å trekke opp vann.

Spiralteknikk: Proffe blomsterbindere legger stilkene som en spiral i hånden når de binder. Stilkene legges på skrått og peker i samme retning i hånden hele tiden, og for hver blomst som legges til, snus buketten ørlite rundt.

TIPS!

Sett buketten kaldt om natten og bytt vann ofte, da holder den seg lenger.

Vertinnegave: Hva er vel bedre enn å komme i selskap med en raus selvplukket buket!

BUKETTHAGEN

TEKST OG FOTO: MADELEINE STRAND

Hva er vel bedre enn å kunne ta for seg av en bugnende hage?! Gjennom hele sommeren lager jeg fyldige buketter, både til meg selv og til venner og kjente. En blomsterbukett fra egen hage er jo så koselig å gi bort!

Noen blomster egner seg bedre til snitt enn andre. Her er noen av mine favoritter:

Dahlia: En selvsagt snittfavoritt! Og noe av det beste med dahlia, eller georginer, er at jo mer du høster, dess flere blomster produserer planten. Kutt langt ned for å stimulere til lange stilker, men vit at noen sorter er «flinkere» til å lage stilker enn andre.

Høstfloks: En flerårig favoritt i hagen. Busk med store fyldige klaser av blomster. Litt trist er det å «bruke opp» blomstene i buketter, men til gjengjeld er de så store at det ofte holder med én stilk.

Busknelik: Disse er toårige, men blomstrer gjerne allerede første året. Og sprer seg nesten mer enn du ønsker! Finnes i flere ulike farger og holder seg lenge i en buket.

Vier- og syrinhortensia: Ikke glem busker og trær. Når de er i blomst, er det ofte rikelig å ta av. Syrinhortensia er for eksempel nydelig i buketter.

Salvie: ... og andre blomstrende urter, som mynte, oregano eller basilikum. Ikke bare er de vakre i buketten, de tilfører også duft.

Erteblomster: Apropos duft, for meg lukter ingenting bedre enn erteblomster. Sarte, fargerike blomster på lange, tynne, stive stilker. Også erteblomster vil gi flere og flere blomster, dess mer du tar.

Husk også fylle buketten med noe grønt. Jeg tar gjerne runden i hagen og ser hva jeg finner. Fra pryddress til kvist og kvast fra busker og trær. Eføy er også flott, som kan henge ned fra kanten på vasen.

Og det beste av alt; det blir alltid fint! Jeg kommer ikke på en eneste kombinasjon fra naturen som ikke er vakker i en buket. Stol på din egen smak, og finn frem blomsterbinderen i deg.

Snittfavoritt: Høstfloks er en favoritt, både hos meg og sommerfuglene.

Pell av

Plukk av alle visne blomster du finner og hiv på komposten. Eller dryss rundt planten som jorddekke og mat til mikrolivet i jorda. Da blir planten nødt til å fortsette å produsere nye, fine blomster!

Slutt å grave – begynn med dekkdyrking!

La en del av plenen forvandle seg til en vakker dyrkingsflate som kan gi kilo på kilo med sunne og smakfulle grønnsaker – og massevis av blomster til sommerens buketter. Det er enkelt: Slutt å grave!

TEKST: LINDA SELLMAN FOTO: LINDA SELLMAN OVERSATT OG TILRETTELAGT: CECILIE H. EGGEN

Smart samplanting: Plant gjerne blomster og grønnsaker sammen – gode naboer kan hjelpe hverandre mot skadedyr og sykdommer. I tillegg tiltrekker det pollinerende insekter, og du får en bedre avling.

Den gamle teknikken med dekkdyrking har et fiffig navn på engelsk: «No-dig-metoden». Prinsippet er akkurat det navnet antyder – det trengs nesten ikke graving, i stedet bygger man opp bedene i høyden med flere lag av ulike organiske materialer. Når man lar være å grave, sparer man seg selv for unødvendig arbeid og kanskje en og annen vond rygg. Men fordelene stopper ikke der.

Med denne metoden forstyrres man ikke jordens mikroliv på samme måte som når man graver i jorda. Når man dyrker i høyden, bevares jordens levende organismer og karbondioksidet som finnes i jorden holdes tilbake. Fordelene er altså mange, metoden er enkel, og resultatet blir svært godt.

Start når bakken er bar

Tidspunktet for å begynne med et opphøyd bed kan være når som helst bakken er bar. Høsten er likevel fordelaktig, siden man da ofte har mye materiale å bygge med. Da er dessuten dyrkingsflaten klar til kommende vår, og jordens mikroliv får litt tid til å bearbeide det organiske materialet. Velg et sted med mye sol og god tilgang til vann. Stedet bør helst ikke ligge nær store trær, da de stjeler både vann og sollys. Det er også en fordel om området er litt skjermet mot sterk vind. Man bør også tenke praktisk – hvor kan det anlegges slik at det er lett å vanne, høste og gjøre det lille stellet som trengs. Vi guider deg steg for steg i hvordan du lager et praktisk og produktivt «no-dig bed».

Dette trenger du for å komme i gang

- ✕ Papp og aviser
- ✕ Organisk materiale som for eksempel kompost, surfôr, løv, småkvister, gressklipp, godt omdannet gjødsel
- ✕ Jord
- ✕ Markduk til å dekke eventuelle gangarealer mellom bedene
- ✕ Eventuelt treflis til gangene

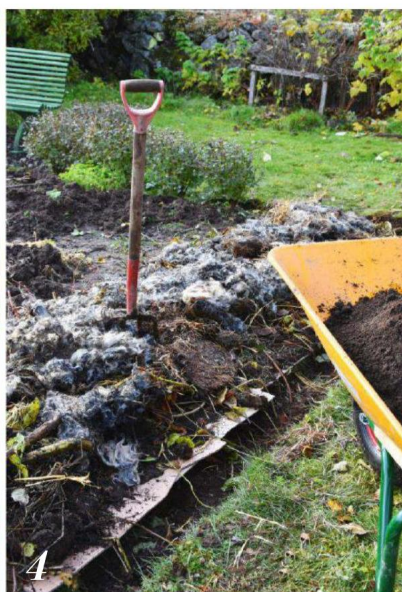

1 Kom i gang: Velg plass. En kjedelig og ubrukt flekk av plenen er perfekt for å anlegge et opphøyd dekkbed.

2 Gravetips: Grav en liten grøft rundt dyrkingsområdet for å hindre at gresset sprer seg inn.

Dekkoperasjon: Dekk området helt med papp og aviser. Legg et tykt og tett lag, så blir vegetasjonen under kvalt.

Bygg i høyden: Begynn å bygge opp bedet med det materialet du har – for eksempel organisk avfall fra hagen, fjorårets løv, stilker og planterester fra dyrking og bed. Godt omdannet kugjødsel, ensilasje og gressklipp er gode ingredienser som gir området rikelig med næring. Legg det groveste materialet nederst, og bygg videre oppover med finere plantedeler. Ull fra sau er et fantastisk gjødslingsmiddel å tilsette i bedet. Bygg så høyt du kan – det vil synke sammen etter hvert som meitemarkene gjør jobben og nedbrytningsprosessen starter.

Sett i gang: Når det er tid for å så og plante, kan du enten legge et tynt lag jord over hele bedet, eller legge godt med jord rundt røttene på hver plante – eller der du skal så frøene. Husk å dekke bar jord med dekkmateriale. Vann godt den første tiden, og dekk eventuelt de små plantene med fiberduk som beskyttelse.

Klargjort til såing: Legg et siste lag med ensilasje som et beskyttende dekke – både for å hindre ugressfrø i å slå rot og for å hjelpe dyrkingsflaten med å holde på fuktigheten. Kompostgitter holder materialet på plass frem til det er tid for å så og plante. Det brukes ofte mye tørt materiale i slike bed, så det er viktig å være nøye med vanningen. Legg gjerne ut en vannslange allerede nå.

Siste innsputt: Når alt som skal høstes er tatt opp, forbereder du bedet for neste sesong. Legg på høstløv, jord fra sommerens krukker, rester av gjødsel og planterester fra hagen.

STELL AV BEDET

Det er sjelden behov for lukning i dekkdyrking, siden overflaten er helt dekket med planter og materiale. Tilførsel av næring er heller ikke noe man trenger å tenke på i løpet av vekstsesongen, fordi bedet inneholder mange næringsrike ingredienser. Når du høster – legg tilbake blader og planterester, så får du en direkte kompostering i bedet. Sørg for jevnlig vanning.

Pent og praktisk: Et rikt og vakkert dyrkingsområde lager du enkelt ved å ta i bruk hagens «avfall» og bygge praktiske opphøyde no-dig-bed.

A woman with long brown hair, smiling, stands in a lush garden filled with pink and white cosmos flowers and large green leafy plants. She is wearing a white patterned sweater and blue jeans, and she holds a wicker basket filled with flowers and greens. In the background, there are steep, rocky mountains under a cloudy sky.

Vil leve av gården. Edda er
utdannet matteknolog og
klesdesigner, men etter at hun
og mannen Per Jonas tok over
hans barndomsgård i Romsdalen,
ønsker hun å satse på gårdslivet.

Hagepizza: Edda liker å lage hjemmelaget mat med nye smaker. Hjemme på kjøkkenbenken eksperimenterer hun med forskjellige ingredienser fra hagen, og hagepizza byr hun på så ofte hun kan.

Dyrker rødbeter: Rødbeter er en av Eddas favoritter i kjøkkenhagen. Den er lett å dyrke og kan brukes til mye. Den er også fin å fryse, både i skiver eller som ferdige rødbetburgere.

Karamellisert løk og ristede valnøtter. Ovnstekte poteter, rødbeter og raspet ost – alt ordnes i en fei i det koselige grønne kjøkkenet på Ytterbakke. Edda har vært ute i hagen og hentet ingredienser til dagens middag – for etter at hun kom til Ytterbakke, har hun blitt bitt av dyrkebasillen og setter pris på å lage mat av egendyrkede råvarer.

– Jeg var en byjente som aldri hadde tenkt tanken på å flytte til bygda!
– Da jeg kom hit, visste jeg ikke hva jeg skulle gjøre med et frø! Nå vil jeg gjerne dyrke eller grave litt i jorda hver dag!

Startet med kjøkkenhage

Edda er født og oppvokst i Oslo – i en av hagebyene der. Det å ha en hage like utenfor døra, har hun alltid vært vant til, men å dyrke er nytt for henne.

– Jeg er et hverdagsmenneske! Jeg liker å fylle huset med fine folk, god mat og nyplukkede blomster på en mandag!

Og til det finner Edda nesten alt hun trenger like utenfor døra, i sin egen hage. Her har hun etablert to frodige kjøkkenhager helt fra grunnen av!

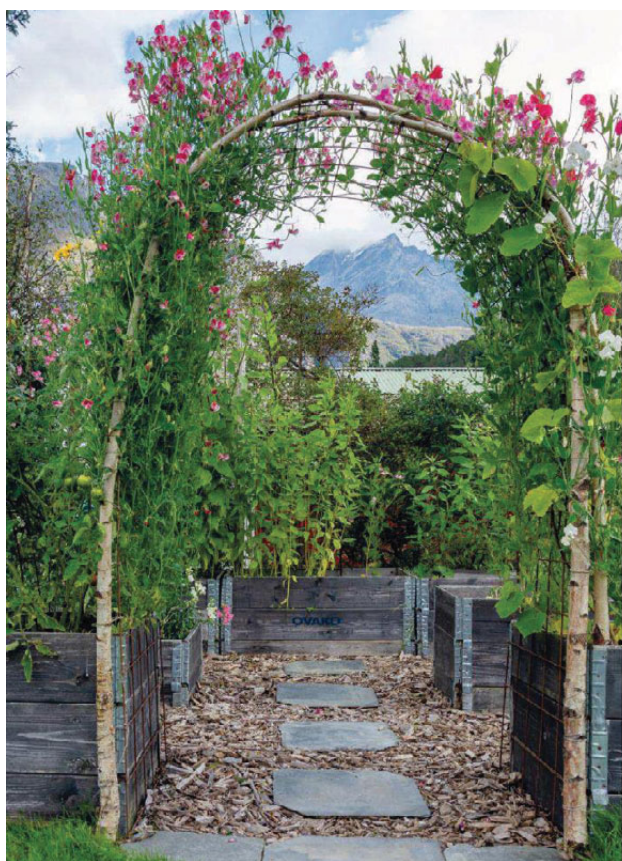
– Det var en venninne som var her på besøk for fire år siden, som lærte meg å dyrke.

– Vi grov opp tre kvadratmeter med torv og sådde noen grønnsaker! Da jeg noen måneder senere kunne høste grønnsakene, ble jeg hekta! >

Høstkos på tunet

Edda har funnet gleden ved å dyrke! For to år siden sa hun opp jobben for å dyrke gårdslivet på heltid. Gården er blitt et sted for læring, lek og mye glede!

TEKST: MONICA ALMSKÅR HEGGSET
FOTO: MONICA ALMSKÅR HEGGSET

Lysegrønt kjøkken: Kjøkkenet på Ytterbakke oser hjemmekoselig av lun og god stemning. Edda liker at det er fyr i ovnen og hun drømmer om en vedfyrt bakerovn.

Hvem: Edda Ytterbakke, selvstendig næringsdrivende og Per Jonas Ytterbakke, korn- og melkebonde. Døtrene Eira og Ella.

Hva: Driver Ytterbakke gård med et ønske om å skape nye næringer, flere arbeidsplasser og ta imot besøkende på gården.

Hvor: Soggetunet utenfor Åndalsnes.

Instagram: @ytterbakke og @ytterbakke_veksthuss

KJØKKENHAGE I KASSER

Begge kjøkkenhagene er anlagt på gressplen. Edda dyrker i egensnekrede kasser og i 60 gjenbrukte pallekarmer. Kassene er fylt med store vedkubber, kvist, kompost, jord og kumøkk. (Vedkubbene holder godt på vann og blir som et vannreservoar.) Jorda tilføres bokashi og meitemark. Det gir et rikt mikroliv og sunn jord. En del planter forkultiverer Edda i et dyrkerom i kjelleren. Resten sår hun direkte i kassene. All jord dekkes med halm, gressklipp og annet organisk materiale.

Dyrker korn: Det var en gård i full drift paret tok over for seks år siden. På Ytterbakke har det vært kornproduksjon i mange år, og det har vært dyrket ulike kornsorter. Nå ønsker de å teste ut urkorn.

– Til nå har kjøkkenhagene vært en læringsarena, men jeg planlegger å gjøre det til noe mer! Etter hvert vil jeg produsere grønnsaker, frukt og blomster for salg! Jeg ønsker å la andre ta del i det vi gjør her: Holde kurs og tilrettelegge for gode gårdsopplevelser!

Edda er utdannet klesdesigner og matteknolog, og i arbeidet med hagen får hun brukt både kreativiteten sin og kunnskapen hun har om god mat og gode råvarer.

– Når jeg lager mat, liker jeg å bruke det som er i sesong og har funnet min måte å utnytte ressursene som hagen og gården gir oss.

– Jeg fryser noe av det jeg dyrker, blant annet ferdige ting som rød-betburgere og squashkaker, men også oppskårne rødbeter, grønnkål, aspargesbønner, sukkererter og bær. Eddas mål for hagen er at den skal være et hyggelig sted å være, samtidig som den skal gi familien mye av det de trenger til matlagingen – og hun dyrker mye blomster sammen med grønnsakene.

– Blomster er gøy å dyrke – ikke bare fordi det er vakkert! Om sommeren er det mange pollinerende insekter her!

Leier ut til turister

Det er fem år siden Edda flyttet til Romsdalen og Ytterbakke, der mannen Per Jonas noen år tidligere hadde tatt over driften av familie-gården. De var nettopp ferdig med studier i Trondheim og var spente på hva fremtida på gården ville bringe.

– Det var ingen andre i familien som ville drive gården videre, og Per Jonas ville angret om han ikke prøvde, forteller Edda.

– Nå er han melke- og kornbonde på fulltid, mens jeg jobber med å skape min egen arbeidsplass her. >

«Blomster er gøy å dyrke – ikke bare fordi det er vakkert!»

Frodig kjøkkenhage: Edda stortrives på Ytterbakke, og utsikten mot majestetiske Vengetind kan hun ikke se seg mett på. I dalen under fjellene har hun laget sin egen magiske verden av to kjøkkenhager med både blomster og grønnsaker.

Nysgjerrige: Kalvene har vokst seg store i løpet av sesongen, og når Edda er ute i hagen, vil de gjerne hilse på. Kanskje kan det vanke en liten godbit her ved gjerdet?

– Travle dager med to små jenter og jobb utenfor gården gjorde at jeg tok valget og sa opp jobben, forklarer hun.

– Nå styrer jeg dagene mine selv og får mer tid med familien. Barna får mye glede og mestringsfølelse av å få være med, og vi ønsker å gi dem muligheten til å delta i gårdshverdagen og lære seg noe praktisk.

Etter at paret overtok gården, har de startet med utleie i den ene delen av huset. Her er det syv soverom, i tillegg til et stort kjøkken og to stuer – så de kan huse mange! Det er også lagt til rette med både uteplass og egen inngang.

– Det var så vidt vi rakk å få på dørhåndtakene, før de første gjestene kom etter at vi pusset opp den første sommeren. Det kommer mange tilreisende fra hele verden for å oppleve den flotte naturen her i Åndalsnes, så det er ikke vanskelig å få leid ut!

En stor del av Eddas arbeidshverdag består i å ordne til i utleiedelen, og hun koser seg med å ta imot gjester og bli kjent med de som kommer på besøk.

– Det er kjekt med liv på gården og barn som springer rundt!

– På sikt ønsker vi å skape flere gårdsopplevelser. Til vinteren starter vi byggingen av et drivhus på 300 kvadratmeter, med et større dyrkingsområde omkring. Jeg gleder meg til å bli bonde på heltid!

– Et av målene våre er å produsere mat vi kan være stolte av. Vi vil drive jorda og dyrke på gårdens premisser, og la besøkende ta del i de ulike prosessene.

Sesongens grønnsaker

– Nå mangler jeg bare timian! Det må jeg ut og hente, sier Edda – og borte er hun.

Like etter er hun tilbake, og et dryss timian finner sin plass over de andre ingrediensene før hagepizzaene går i ovnen. Edda bruker surdeig i pizzabunnene og steker på en varm stålplate i ovnen.

– Pizza lager jeg ofte med grønnsaker i sesong! Det er veldig greit å ha ferdigstekte bunner og oppskårne rødbeter i fryseren, da kan jeg lage middag på 10 minutter.

Mens blomster settes på bordet, og lys tennes, forteller Edda om hvordan hun over tid har blitt veldig glad i gårdslivet og alt det bringer med seg.

– Jeg har det gøy når jeg jobber, og arbeidet her er veldig variert. Hvis jeg skal trekke frem noe av det jeg setter pris på, er det muligheten til å lære og feile mens jeg tilegner meg nye ferdigheter. Og så er det godt å legge seg om kvelden etter å ha jobbet fysisk, enten det er ute i striegnet i kjøkkenhagen, eller med riving av gamle vegger for å skape det hjemmet vi ønsker oss.

– Det er mer meningsfylt å drive gården videre, nå som vi har skapt vår egen familie her. Vi er heldige som har så mye plass til å leke, utforske, jobbe og finne på nye ting sammen! Her kan både vi, barna og alle som besøker oss være med å leke og lære!

«Da jeg kom hit, visste jeg ikke hva jeg skulle gjøre med et frø.»

Dyrker blomster: Edda synes blomster er givende å holde på med. Ikke bare fordi de er vakre – de er også et viktig tilskudd til hagen, og er bra for insektlivet – som igjen er bra for det andre som dyrkes i hagen.

Edda sanker sine egne frø og har nå et frøbibliotek på ca. 100 frøsorter. I tillegg har hun over 100 georgineknoller som hun har drevet fram fra frø.

Favorittblomst: Erteblomster er enkle å få til, lukter godt og står lenge i buketter. Og jo mer man høster, jo mer blomstrer de! - Jeg begynte å dyrke da jeg hadde besøk av en venninne. Vi gravde opp 3 kvm og sådde noen frø. Det ble en boost at jeg fikk det til! Hvert år fokuserer jeg ekstra på noen plantetyper og lærer meg hvordan jeg dyrker dem.

TIPS
Ta masse stiklinger og
avleggere, fra bærbusker,
trær og stauder!

Kjøkkenhage i kasser: Den ene kjøkkenhagen har Edda etablert i en skråning. Her er hjemmesnekrede kasser satt opp i en ring slik at de danner et avgrenset område. Inngangen er laget som en portal der erteblomstene har begynt å klatre. Neste vår vil hun bygge flere kasser i midten, med plass til et lite bord og klatreplanter rundt og over.

«Nå vil jeg gjerne dyrke eller grave litt i jorda hver dag.»

Trønderlån: Gårdshuset på Ytterbakke er stort og gammelt. Det ble bygd opp igjen etter brann i 1872, med et gammelt tømmerhus fra Lesja. I generasjoner har huset blitt bygd på i flere omganger. Gården er en del av Soggetunet, et av få bevarte klyngetun i Romsdalen.

DYRKETIPS

Edda jobber med å bygge opp en sunn og god jord etter regenerative prinsipper. Regenerativt landbruk handler om å gi mer liv i jorda, på gården, i bygda, begrense global oppvarming og reparere økosystemene. Det innebærer blant annet å tilbakeføre organisk materiale til jorda, minimere pløying, bidra til å øke det biologiske mangfoldet, tilføre kompost og bruke jorddekke. *Kilde: økologisk.no*

Meitemarkkompost: I en kasse med lokk og hull for drenering har hun tilført organisk materiale, treflis, litt jord til å starte med og matavfall (ikke animalsk). Og meitemark hun har gravd opp. Over tid blir dette super jord og meitemarkene formerer seg raskt. Komposten står rett ved kjøkkenhagen, så hun lett kan hente god kompost.

Bokashi: En måte å behandle matavfall fra kjøkkenet på – slik at det blir til god kompostjord. (Se bokashinorge.no)

Jorddekke: Edda bruker halm, gressklipp og annet organisk materiale. Alt hageavfall går tilbake i hagen!

Oppal av planter: Edda har et dyrkerom i kjelleren til nye planter. Hun bruker undervannsbrett og kunstig lys, men ikke varme. Spiringen foregår på baderomsgulvet, da er det en fordel med litt varme.

Fra jord til bord: Edda har plukket inn krispe og fargerike blomster og grønnsaker fra hagen og nyter å lage mat av grønnsakene hun har dyrket selv. Å fråtse i blomster og buketter er en glede på denne tida av året når hagen står i full blomst.

Trønderlån: Gårdshuset på Ytterbakke er stort og gammelt. Det ble bygd opp igjen etter brann i 1872, med et gammelt tømmerhus fra Lesja. I generasjoner har huset blitt bygd på i flere omganger. Gården er en del av Soggetunet, et av få bevarte klyngetun i Romsdalen.

Eddas Hagepizza

8 – 9 stk

Test denne pizzaen om du dyrker rødbeter, grønnkål, løk eller poteter og vil prøve ut nye måter å bruke disse grønnsakene på. Edda lager pizzabunner av surdeig, de er fantastisk gode! Google tips om hvordan du lager surdeigsstarter. Se for eksempel Trines Matblogg.

PIZZADEIG

680 gram vann

250g surdeig

1225 gram hvetemel, type «00»

35 g salt

Rør sammen vann og surdeigsstarteren. Ha i mel og salt. Rør sammen og elt noen minutter. Bruk hendene eller elt med maskin. Form deigen til en stor ball og ha den i en bakebolle som du dekker med lokk eller et fuktet kjøkkenhåndkle. La deigen heve i romtemperatur i tre-fire timer. Under hevetiden kan du stramme opp deigen til en ny ball to-tre ganger. Dette styrker glutennettverket i deigen. Ha deigen på et bord og del den opp i 8 – 9 emner. Form baller av deigen og legg dem i hver sin lukkede beholder. Smør hver beholder med olje. Bruk så lite som mulig, beholdere kan smøres med kjøkkenpapir som har litt olje på seg. Sett emnene i kjøleskapet over natten. Kan stå lenger, opptil 24 timer. Ta ut pizzadeigen 2 timer før utbaking. Varm opp stekeovnen på maks temperatur, med pizzastein eller pizzastål, 30 – 60 minutter før pizzaen skal stekes. Bak ut en og en pizzabunn, ikke bruk mer mel enn nødvendig.

TOPPING

Hvit saus av rømme og/eller crème fraîche, smaksatt med salt, pepper, hvitløk, timian og litt god olivenolje.

RØDBETPIZZA

hvit saus

ost, gjerne med litt kraftig smak

rødbeter

karamellisert løk

karamellisert valnøtt

grønnkål

timian

Rødbeter: Skjær i tynne skiver, spre utover et stekebrett, ha over litt olje og salt. Stek noen minutter i ovnen. Skal være nesten ferdig, siden pizzaen steker så kort. Ha utover på pizzaen, over osten.

Karamellisert løk: Skjær opp løk, stek på middels varme til den er myk. Smak til med litt sukker. Løken er ferdig når den er gyllen.

Karamellisert valnøtt: Stek valnøtt i en tørr, varm panne. Ha over litt honning på slutten av steketiden. Legg nøttene på bakepapir og la dem avkjøle seg.

Grønnkål: Ta av bladene fra stilken, legg i en bolle og masser inn litt god olivenolje.

Timian: dryss over litt fersk timian.

POTETPIZZA

hvit saus

ost

poteter i skiver (Forstekes som rødbetene i rødbetpizzaen.)

sitronskall

Pizzaen stekes på høy varme, og er ferdig når osten har fått den fargen du ønsker. Toppes etter steking med ristede pinjekjerner, frisk timian og litt god olivenolje.

Kos i hagen: Det er viktig at det er plass til kos og avslapning i hagen, synes Edda. Under taket ved lekestua sitter hun gjerne og leser i hagebøker og planlegger hva hun vil gjøre i kjøkkenhagen til neste år.

Høy og stødig. Rustfarget
Quaruba XL utepeis med
glass på fire sider. Låsbar dør
for å unngå røyk og gnist ut
på terrassen. Ca pris 30 000,
peisbutikken.no.

Lune kvelder

Kveldene blir kjøligere og mørkere fra nå av.
Men det er jo ikke snakk om å flytte inn!
Bedre å oppgradere uteplassen med det som
trengs, og sitte ute en stund til.

TEKST: SIV BRENNE FOTO: PRODUSENTENE

Vedstabler H 120 cm for ute- og innebruk, kr 1490, hyttetorget.no.

Rørås pledd Juli i 100% nor
ca pris 2200, rorostweed.c

utelykt med USB-C
kr 769, hyttefeber.no.

Classic galvanisert utelykt fra A2,
kr 2199, nordavindinterior.no.

Larkspur stort brett
Ø 65 cm, kr 1199,
keiserensnye.no.

Klassisk stol med
krakk Tennessee, kr 4999,
atriumhagemobler.no.

Impregnert norsk reinskinn
Vidda, kr 1750, espegard.no.

Lillemor krakk/sidebord
i impregnert tre, kr 499,
haldenfengselprodukter.no.

Fint samlingspunkt i hagen.
Sort utepeis Polar med rom for
ved. 122 cm høy, pris kr 3495,
sommerbutikken.no.

Bonfire bålpanne Ø 49 fra
Solo Stove i fargen Mulberry,
kr 3399, tilbords.no.

HAGELIV & uterom

REDAKTØR **Kjersti Myhre** kjersti.myhre@egmont.com
ART DIRECTOR/INNHOLDSANSV. **Anna-Lena Johansson**
INNHOLDSANSV. **Wenche Traasdahl**
ANSV. REDAKTØR/DIREKTØR **Marianne Gram**
ANNONSESALG **Ad.venture AS**
christian@ad-venture.no
MARKEDSFØRING **Lene Margrethe Haanes Ingier**
FAGLIG RÅDGIVER **Kristin Granum Skoglund**
TRYKK **Egmont Printing Service**
FACEBOOK: **Hageliv & Uterom**
INSTAGRAM: **@hagelivoguterom**
ABONNEMENTSPRIS **10 utgaver kr 644 (fullpris)**

BLI ABONNENT!

Bestill på **bladkiosken.no**

KUNDESERVICE

På **minside.egmont.no** kan du enkelt sjekke og administrere ditt abonnement.
Tlf. **22585790** (kl 8-16)
E-post **abo-hageliv@egmont.com**
Fint om du har ditt kundenummer klart ved henvendelse til oss. Abonnementet løper til du sier det opp.

**story
house**
EGMONT

Story House er en del av Egmont, et av Nordens ledende mediekonsern. Vårt motto *We bring stories to life* – har sterke publisistiske verdier.
Vi utvikler de beste mediene og lager godt innhold og journalistikk i verdensklasse. Egmont er en stiftelse som hvert år gir mer enn 100 millioner kroner som støtter til utsatte barn, unge og familier.

PLANTELISTER

Våre plantelister er bygd opp av plantenavn, latinsk navn og eventuelt sortsnavn, slik:

Løytnantshjerte, *Dicentra spectabilis* 'Valentine', H8

Plantene vi lister opp i bladet er kvalitetssjekket med tanke på norske forhold og er merket med soner. I noen tilfeller fører vi også opp alternative planter som er mer hardføre.

HAGEREPORTASJER

Vi viser all hovedsak norske hager, i noen få tilfeller også svenske og danske. Planteinformasjonen vil så langt det går, uansett reportasjens opphav, tilpasses norske forhold.

Vi ønsker oss alltid tips om nye norske hager vi kan besøke, og vi leter alltid etter hager i høye soner!

Send oss gjerne noen bilder og litt informasjon til

kjersti.myhre@egmont.com

VI KAN TA FEIL!

Hage- og plantekunnskap er et stort fagfelt, og selv om vi etterstreber å gi korrekt informasjon, kan det skje at vi tar feil. Oppdager du noe som ikke stemmer, blir vi takknemlige for å få beskjed. Send oss gjerne en mail til kjersti.myhre@egmont.com.

KLIMASONER

I alle reportasjer anngir vi hvilken klimasoner plantene har, samt hvor hagene som vi presenterer ligger på klimasonekartet. Dette gir deg en pekepinn på hvilke planter som vil trives hos deg. Husk imidlertid at det kan være store lokale forskjeller, og at du også kan skape bedre vekstsoner i din egen hage, som i et lunt steinbed eller inntil en husvegg. Klimasonekart finner du på hjemmesiden til Det norske hageselskap, hageselskapet.no.

FACEBOOK OG INSTAGRAM

Del gjerne dine hagegleder med oss på vår Facebook-side Hageliv & Uterom, og følg oss gjerne også på Instagram. Tagger du dine hagebilder med **#hagelivoguterom** kommer de kanskje på trykk i bladet også. Vi gleder oss til å se masse inspirerende hagebilder!

neste utgave i salg 12. september

**BESTILL
ABONNEMENT**

10 utgaver til kun kr 599!

JANE ØDEGAARD

SEPTEMBERHAGER: *Vakkert, blomstrende, gyldent!*

PLANT NÅ: *Vi setter løker og forbereder våren*

SOLHATT: *Den ultimate må-ha-blomsten*

SESONGENS VAKRESTE: *Dekorasjoner og buketter*

Følg Hageliv & uterom på Instagram - @hagelivoguterom

Returadresse:
ART AS
Postboks 209
2021 Skedsmokorset

